

^s 928 ~~928~~ 928 (III) rec 59912/957 K34/82 1.
 school. (III) £5-10-0 $\frac{35 \times 23}{66 \times 32} = 0.38 f \times 75 \text{ pp}$
 Ditolou (Ditlou) → H.M. Mohlabe = 28 pp
 Farm Strasburg, ~~Batho Misiwa~~ £5.10.0
 P.O. Moetladimu, ~~P.O. 8000 39~~
 Via Trichardsdal. ~~Trichardsdal~~
 Batshokwe, Strasburg, The Oaks 24-2-1959.
 pp. 1-81 Tema ya 1: Strasburg.

Temana ya 1: Bakone ba ga Le-

wele.

1. Polase e ya ku gōdimu, e ka gōdimu ga polase ya metz. Dinoka tše di tenago polaseng ya metz di tšwa di le polaseng ya strasburg. Go dula Bakone ba ga Mametša. Ba ilê ba khuduga ba ya ba dula nokeng ya Lepelle. Naga e we e na le ditouma tše dintši. Ba napa ba e rēla leina la ditouma. ditouma nka buntši. Ka buthii ke touma. Leina ba re, ke Matoumeng. Bakone ba ga Lewele ba ilê ba sala polaseng ya strasburg
2. Bakone ke ba bina phuthi, Mothophō a o lewe ka baka la go tšhaba go tšwa dišo. Mothophō ke pholofolo e we e biniwago ke motho. Bjale batho ba we ba dulago strasburg ba bitsiwa Batshokwē. Khoši ya bona Mametša. Ntona Lewele.

1. all t

928.

2.

K34/82

3 Ba bolaya phuthii ba la^{nt}tha le molamo.
 Ba bolabola ka mokhwa o^{we} ka baka la
 gore ke mothop^{ho} wa bona. Batho ba ba
 kwêra ka gore Bakone ke di^{ta}êla, ba^{biji}
 phuthi ba ija. Gona le batho ba ba^{ng}we
 ba dikhakhamethophô. Ke gore batho ba
 go bina diphôlôfôlô t^{se} pedi. Ke bona ba^{we}
 we ba jago phuthi. Bona beng Bakone a
 ba^{ji}. Strasburg ke naga ya Bat^hokwê.
 Ba tswalet^{se} mo go yôna. Ba golet^{se} mo
 go yôna.

4. Mathô - a - kwêna. Mong le ina - ina la gwe
 ba be ba mmit^{sa} baptain Slight. Ke bona bo
 mmaka naga. O ilê go fitha, ra thôma go
 thella dikhomo le ma^{se}mo. Mabupi le diruiwa
dikhomo, dipudi, dinku le dipôkolo ke t^{sona} t^{se}
 we di thellwago. Dillo di ilê t^{sa} ba gona
 ka baka la gore e be re sa t^hwaêla. Ba ba^{ng}
 nt^{si} ba ilê ba t^hwaêla mothêlo o we.
 Ba bangwe ba ilê ba t^{sh}abêla malukaseng.

5. Batho ba ilê ba t^{sh}aba dipolaseng ka baka la
 go the lefe melato ya dipolase. Rena re ilê, ra
 re, tha go hwets^{ana} o êmê, šako a le na bo-
 > p

928

K34/82

3.

ṭogêlo. Ka nnete, re ilê ra katana le
medirô ~~we~~ we ya metêlo.

s. 1: Boroko bja fitha...

6. Mathô-a-kwena o ilê a khuduga, Ka
moragô ga khudugô ya gwe, gwa fitha
Bo-radipolase. Bona ba ilê ba aga mete
ya bina. Ba ilê ba re, re nyaka matsôgô,
a re nyake tšhalete. Mmalo! ke dife
tše, matsôgô a rena a swanetše go li-
fiwa. Tšewe ka moka ke dithaibo. Le
ga go le bjale, a ra ka ra ukisša. Ba-
tho ka moka ba ilê ba khodisšwa ke Ko-
mosasa wa Molopēng (Leydsdorp.) Ba ba-
ngwe ba ilê ba tšhaba boroko. Boroko
ke go šoma o tha lifiwi. Ka goriale mo
we, o šomêla go robala.

7. Lešaba le ilê la tšhaba. Molaō wa
Komosasa, o ilê a re, yo we a tha o
kwego molaō wa Makhowa a, o swane-
tše go thanola dirêthê. Polaseng ya me-
tz le yōna strasburg ba ilê ba tšhaba.
Le ga go le bjale, marašana a ilê a
šala. Banna, basadi, masogana le dikha-
rebe ba thōma modirô wa boroko. Mo-

2.

928

K34/82

H.

tho o šoma dikhwedi tše tharo mongwa-
geng.

8. Ba ilê ba rakiwa melaleng. Ba bangwe
mete ya bona, e be e le melaleng. Ba ba-
ngwe e seamile ka meboto. Ka moka re
ilê ra rakiwa, ra ya ra khobakana
ka mogwereng ya noka ya Molapeng (mo ^{mu} tadi-
Ba ilê le ta šala le di bona tša tela
kholo ya lefoto. Rena e be re gopola gore
ba ra nama ya makhura. Lentsu la mo-
hu a lewe fathe. Ka moragô ra folo-
šwa, ra dudišwa molaleng wa Moruleng
wa makhuru.

9. Ditšhwene a tša swanêla go re dula
ka khakala. Makhowa mo bare, ditšhwe-
ne ba ra letalo le leso. Taba ewe, a
še taba, e no ba dikwêro. Go swana le
ge go thwe, ditšhoši-tše-dikhubedu. Mola-
to wa go re fološa ka mogwereng wa
molapeng, ba re ditšhwene dikhotêla me-
ti. Ka goriale mo-we di nweša ^{bi}misisi
ditšhila. Aowaa, ke tšona dipitsi, ka go-
bane mebala ya tšona re a e bona. Re
išiwa kowa le kowa bjale ka rena bomaebe.

10.

10. Khutšo a e gona lefatheng, go-khutsa
 ja motho ke mo a hwile. Tsatsi le lengwe le
 le lengwe, re tsogela polaseng go šoma. Le-
 tsatsi la go khutsa ke sontaga feela. Ge
 o le monwi wa bjala, o bonwê tsatsi la
 mokibêla. Sontaga o diyo tiya dipapalase,
 ka gobane ka moswana ke mosupulugo ke le
 tsatsi la Makhowa. Ka lona letsatsi le we,
 motho a swanêla go babja ka gobane ba
 re a babji o kwa dipapalase. Go bolla a
 go-fele, lehono re bolla e ngwe koma
 ya go bolla le bana.

11. Lebuka la modirô le la khutšo. Ka mo-
 laô wa thesotho, le baka la modirô le gona
 le la khutšo le gona. Ke mabaka a ma-
 bedi: Thelemo le marega, modirô ya thele-
 mo: go-lema, go-thagola le puna. modirô
 e, ge e fedile, ke moka re tēna lebake-
 ng la khutšo. Ke marega ke ôna madula-
 gae. Ke lona le baka la go nwa mabja-
 la. Ke ôna modirô wa gona wa go nwa
 mabjala. Ke lona le baka la go soga di-
 kobô. Mokhopa ba šugiša ka bjala. Ke

928

K34/82

6.

moka ke yōna medivō ya madula-gae.

12. Morula ke bjala bja le thabula. Bjala bjo bo tšwa bo le mothareng o morula. ~~Karaba~~ ~~atš'he meruta~~. Bjala bja marula bo bitsiwa morula. ~~Karaba tš'he meruta~~. Meruta e dirwa ka dikenywa tša meruta. ~~Dikenywa tše we di bitsiwa marula ke ka buntš'i, ka buthri ke leruta.~~ Makhowa ba ilê go fita mo naging ya gešu, ba thōma go šimula merula. Banna ba, a ba ta go aga, ba tilo thinya naga. Ke tšona. Re ka dirang? A the gona ka gobane naga ke ya bona. Modula-gadi o lu, o fedilê, go šetše ditaisego.

Temana...ya...?...Temō...

13. Go lema ka boethatelo. Strasburg ke naga ya malala, dithaba di gona le dinoka. Boroka bja yōna ke melala. Mašemo a be a limiwa melaleng. Mathō - a - kwenā, a be a the na taba le temō. Taba ya gwe ke go nyaka tšhalete. Ke gore o ka no lema ka mokhwa o o ka khōnago. Go bolwabolwa ka bo-

3.

928

K34/82 7.

golo bja tšhemo.

14. Dintō di a tšhubiwa. Tšhalete ke tsiba tšha modimu, ke makhōma tšōthe. Ba lebeletšē goja, tša ntē a ba di bone. Maphodisa ba gana tša na tšē, wa re goja wa lebala mothēlo. Maphodisa a mathō-a-kwena, a be a filwē molaō wa go tšhuba dintō. Ge ba fitšha, ba hwe-tšana gore, o no dula mo polaseng, a thele. Ba be ba ntšha dibjana ka moka tša ntō gammōgō le lebatī, ke moka ba tšhuba dintō ka moka. Ka gofiale mowe ba go raka.

15. Motho ke motho. Le ge ba ilē ba tšhuba, a na taba. Ka moragō ga mo ba tugile, o šala a tsema tšē dingwe dintō ga na kowa pilong. The thare tšha mušī, ke go tšogela. Ba bungwe, ba ba tšhubela dintō tša bona, ba napa ba khuduga. Polaseng go dula ba go tiya.

16. Lukaseng a go na mašemo ka baka la go tala ga batho. Ke lona le baka le we, re ilego ra šitwa go tšhuba

928

K34/82

8.

mabothata a dipolase. Le gae la motho ke tšhemo.

17 Balaudiš^vi ba ditaba tš^e tša ka gōdi-
mⁱ Thepeke Lewele. Ke yōna ntona ya
tšetšhuba tša Batšhokwê, Papagwe e be
e le Poulo. O tswaletš^e gona strasburg.
Mphathō wa gwe Mangana. ~~Ke ka buntšⁱ~~
~~ka buntšⁱ lengana.~~ Babolang Lewele.
Le yēna o tswaletš^e gona, mphathō wa
gwe lethuba. ~~ka buntšⁱ mataba.~~ Le Ma-
tētē Masete. Le yēna o tswaletš^e go-
na, mphathō wa gwe lenkwe. ~~ka buntšⁱ~~
~~mankwe.~~ Matētē o ilē a tšhuba go bē-
rēka boroko. O ilē a tšhabēla nageng
ya ga Sekororo. Le ga na lehono o tšhale
gona.

18. Tš^e e tšhale^{tš^e} dinyana, dikholo di tšhale
movagō. Taba e we ilē ya bolwabolwa ke
mohu Poulo. O hwilē ga na mo, go te-
ne makhowa a go berekiša boroko. A be
a gudilē kudu. Ge ba rakiwa ba yo
dula mogwereng wa melapeng, ke ge
ba diyo ravalala ka tšheleⁱ tša dipholo.
O ilē a hwēla gona movakeng. Pele ga

928

K34/82 9.

lehu la gwe, o ilê a thaba nyepō e ya ka gōdimu. Dipolabolo tša moriti a di fele.

19. ~~Moriti) ke ka bathi. Ka bantsi ke ba-~~
~~viti. Lentšu le moriti le botwabolwa~~
 ke motho yo a babjago, a le khaufsi le go hwa. Dipolabolo tša gwe, ba re, o kwa lehu, o wa rita. Bjule polabolo ya mohu Pouto, ba ilê ba riale. Ka moragō ga lehu la mokhalabje, re ilê ra bēreka mengwaga e meraro boroko. Ngwageng wa bone, gwa tēna a mangwe Makho-wa.

S. 2: Lekhota la batho ba ^{baso} ~~naga~~
 la tēna.

20. Lekhota le, batho ba le bitša, lekhota la balimi. Ka nnete ke lona ka gobanē ba ruta batho go lema. Ka the khowa ke (South Africa Native Trust Farms.) Batho ba ilê ba letša mefulukwane. Re khutšitše go bērekêla boroka. Bo maboroko, ba rwala dithoto tša bona, ba khuduga. Go thaba kudu ga ngwana go thōla go lla. Goriale ke ~~se~~ khobêla. Ka

3 H.

928

10.

K34/82

moragô ga matsatsi a the makae, a napa a hwa. A be a gudilê.

21 Banna, basadi, masogana le dikharebe ba šoma. Re nyaka batho ba we ba nyakago mošomo. Tha maloba the thomilê. Ba bangwe ba re ke khale, re ba bêrêka, Wa o kwa a re, o te o nthuše ka mošomo waka letsatsi. Ge o kaya ya ke moka o e polailê. Balimi ba re, yo a nyakago mošomo, Mafelong a khwedi ba ta lifiwa. Ke bo'kae. Aowa le rena re ba-šumi, di ta teba ke mmušo. Ke nnete, mmušo o ka the ke wa ja bana ba ôna. Ba ilê ba thôma go šoma. Mafelong a khwedi ba (pâtêdiwa). Ba ilê ba ba le thabong le legolo.

22. Ba ilê ba re thanogêla, re tha go-pola. Le swanetsê go lata Makhowa a lena. Dikhopolong tsa rena, ra hwetsana, gove Makhowa a la, ra go ba re a bê-rêka boroko, ba re rekilê. Le ga go le bjale, a ra ka ra dumêla. Ba ilê ba go-ma. Ba re, ra the ke ra aga dintlo le go lema ra the ke ra lema.

928

K34/82

11.

23

23 Rena re tswaletš^ve ga na mo nageny e.
Ba ilê ba goma ba boya. Ba re, mola^o o
re, monna yo mongwe le yo mongwe, o swa-
netš^ve go latêla lekhowa la gwe. Mathô-a-
kwena le bona Makhowa a we, ge ba fi-
tha, ba no re hwetsana re le ga na mo.
Bjale ke lena. Re a šitwa go latêla ba thi-
piⁿⁱ. Mo la e be re e tšwa na bô gona nka-
be go okwala. Ke lena batho ba go bêrêka
boroko, ka goriale mo we, le swanetš^ve go
ba latêla. Go kaone ge mmuš^o, o tha nya-
ke re dula mo, o ka no bôna naga e ngwe
wa re iša gona. Batšhokwê ba ilê ba ga-
na go latêla boradipolase.

24 Thepeke le batho ba bangwe, ba ilê ba
ya ga Komosasa ya Leydsdorp. (Molopeng.) Ba-
nna ba ilê ba šala ba dira lekhota la bona.
Maburu a re tšwenya. Leithô la mmuš^o le go-
na, yo we e le go Komosasa. Morena wa rena,
o swanetš^ve go ya le banna ba bangwe, go butš^vi-
ša taba e. Ba ilê ba ya, Komosasa, o ilê a
ba botša ka ôna mokhwa o we, balimi ba
bolabotš^vego ka ôna. Ke nnete maburu ba
re rekilê. Re madimabe banna ba Bako-

928

K34/82

12

ne. Mmušo, o rekilê dipolase tše dintš'i, o hwe-
tšana batho go tšona empa taba ya mohuta o,
e šu e ke e dirêga.

25 Monna o hwa a rageraga. A re thekeng
tšhalete, ro nyaku moemedi. Ba ilê ba dira
ka mokhwa o we. Ba rwala tšhalete ba ya
Tswane. (Pretoria.) Ka moragô ga mo ba tšo
boya Tswane, ba ilê ba tswara Thepeke le ba-
tho ba gwe. Ba ilê ba bereka lesome la ma-
tšatš'i le matsatš'i a maane. Moemedi wa bona,
o ilê a fitša a bolabola le ba mmušo. Modivô
wa go tswariwa, o ilê wa fêla. Thôpa e kho-
lo, ba re thibêla go lema. Lentšu la gore re
latêlê boradipolase la fêla.

26 ^{kh} Kudugô ya Mmamathôla. Ka khwedi ya
dibokwane (march 1958) ba mmušo ba kha-
duša Mmamathôla. Rena re thale letsufing,
ga ba re botše thelo. Ka yôna khwedi e
ya dibokwane ba thôma go ntšha Batšhokwê
mešomong. Mmalô! ba gopola gore, rena re ta
phela kang ka gobane le go lema a ra lema.
A retse, re ta re ke dipitsi mo re bôna ma-
bala.

928

K34/82 13

27 Ba ga mametsā ga mametsā. Ba ga sekororo ga sekororo. Polaseng ya Strasburg batho ba be ba le mogobē. Pudi mothao. Ba ga sekororo ba ilē ba rwadiwa, ba beiwa polaseng ya Metz ka Bokhalaka bja Mungwana. Ba ga mametsā ba rwadiwa ba ~~e~~ ya ba ba beya polaseng ya Thebaks ka Bokhalaka bja lefelle. Dipelaélō a tšā ka tšā ba gona ka gobane ke dipolase tšā mmuso. Mete ya gona e bja le ka ya kompong. Khane ke letšatsi go thaba. Ga go limiwi gammōgō le bona ba ga sekororo ba ba khobakantšwego Metz.

28 Bo madimabe. Dirupa tšē we pedi, di^e pōna bo madimabe. Ba re bo madimabe bja bona bo phala ke bja nnyo e no tšwago madi e tha thabiwa. Dillō tšā bona di gōdimu ga mmupi wa le gōdimu le lefathe. Dillō tšā bona ke go thibelwa go lema.

29 Lewele o bolabola maseketa peelo. Monna yo o na le basadi ba ba bedi, Ka moka ga bona ba na le bana. O ilē are, le gae la motho ke tšhe-mo. Batho a ba pome bjale ka diruiwa. Le nna ka noši ke šitwa go e tekeletšā. Mosadi wa mathōmō o na le bana ba ba phethago menwanan

928

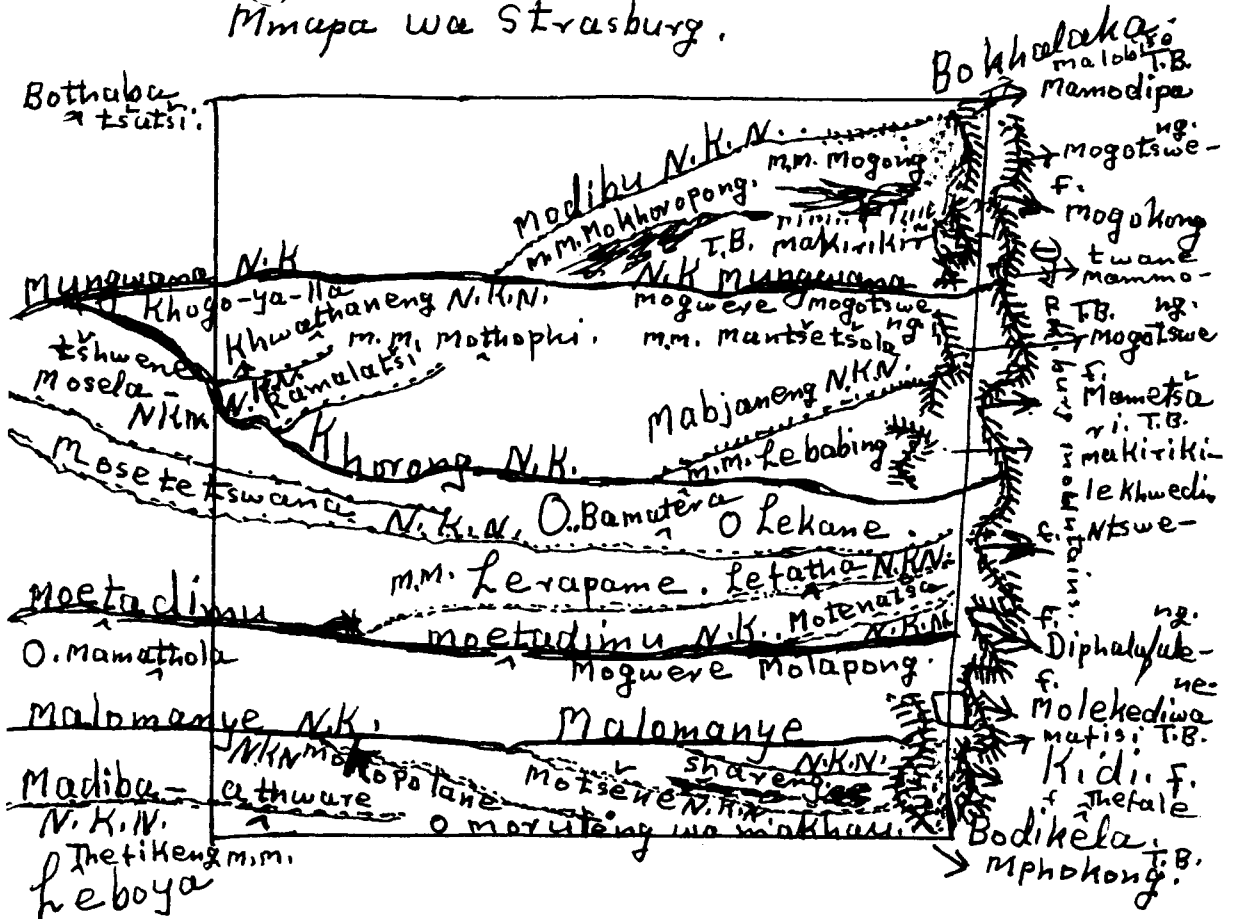
K34/82 14

mmedi. Wa bobedi o na le ba ba t̄haano. Bana gammôgô le bo mmago bona ke lesome le ka ba t̄haano. Modimu gammôgô le ba mmušo, ba t̄a bōna gore ba ka dirang ka nna. Peelo yaka ke ya go nyaka go poma bana bja- le ke šita ke mphaka wa bo mmago bona. Ke be ke nyaka go hwela kholegong.

30 Dipolabolo t̄ša motantane mabapi le Lewe- le. mogolo-golo yo mongwe o ilê a bolaya nōga. Bjale e ilê ya t̄šeya lebaka e phikuluga. Ba ba- ngwe ba ilê ba re, a ya hwa e t̄ha phela. Mmo- lai o ilê a re, e hwilê. T̄šwe e di dirago e bolaya le tswethe. Go bjale ka dipolabolo t̄ša go. Mothare o gola ka dithabi. Bogosi ke batho. Ba-mmušo a še di t̄aêla. Medirô ke e mmiment̄si. Modimu le ôna o fa mathatse, motho yo we a khopêlugo mathatse. O seke the- ke wa ba bjale ka nōga e bolaya le tswethe. Ke ilê ka mo t̄ogêla bjale alla. Ya ba ke moka ke mafello a taba ya gwe le nna.

31 Mmapa wa naga ya strasburg. O šupets̄a dinoka, moedi, meboto, dithaba le dithabana gammôgô le mafulo le difate. Lešaka sa seri le Thekantse.

Mmapa wa Strasburg.

Mmapa o šupa :-

Dinoka	N.K.
Dinokana	N.K.N.
meboto	M.M.
Dithaba	T.B.
Dithabana	T.B.N.
Mafulo	M.
Dikantse	K.
Difate	F.
lešaka	□
Ba matēra	○

928

16.

K34/82

32. Ke ôna mmapa wa polase ya Strasburg
o wa ka moragô. Bjale go ta ngwadiwa ma-
ina a dinoka le dinokana ka go latelana ga
tšona. Le go di thuloša ka mokhwa o di
hwetsanego maina a tšona.

S.3: Maina a dinoka le dinokana.

33 Dinoka tše we di ta ngwadiwa go toga ka
theko ya Bokhalaka re ya natšo Leboya.

34 Modibu. Ke yôna nokana ya mathômô, ge
o tēna polaseng ya strasburg, mo o e tšwa
ga sekororo. Nokana e, e tšheletša mungwana.
Modibu ke ka bathii. Ka buntši ke medibu.
Medibu ke dithare tše di melago mabopo-
ng a dinoka. Ke mothare o mogolo. Bjale mo
we nokaneng e we, e tšetše kudu. Ke nokana
ya medibu. Ke moka ya napa ya hwetsana
leina le we la modibu. Mafello.

35. Mungwana. Ke noka a še nokana. Re
tšetše modibu ke moka re wela Mungwana. E
šimuga thabeng ya mammotwane. Moru wa
ka fathe ga thaba e we, ba o bitša mammotwane
†. 5.

928

K34/82 17.

Meboto ya gona e bitsiwa meboto ya mammothwane Mogwere wa yōna ba o bitsa mogotsweng. Ka gōdimu ga mogotsweng ke Molapong. Ke tše tše ke ngwadile koša ya yōna. Go be go dulana ba ga Mungwale khale.

36 Dikhota-batho. Magoši: a khale, mo ba bōna gore pula e gana go-na, ba be ba ntšha banna ba yo tšama ba nyakêla nku e ntso. Nku e we, ke yōna e we ba ta nešago pula ka yōna. Nku e ntso, bara motho. Batho ba we ba tšamago ba nyaka yōna, ba ba bitsa dikhota-batho. Ke ka buntši. Ka bathii ke thekhota-batho.

37 Tsatsi: le ba hwetsanego nku e ntso, ba yo bega mošata. Ka lona tsatsi le we, bakhowela batho. Le thokōmêlê banx̄ ba lena. Khoši e riale. Ka lona tsatsi le we, go ta na pula e kholo ya go tatsa dinoka le dinokana. Dinoka, dinokana le meedi gammōgō le megobe, motho o wa tšeiwa. Ngwana wa muja-bangwe, o ilê a metsa ke mungwana. Ba ilê ba leka ka macata go nyakêla le noka ya mungwana empa le thebibi tha gwe a ba ka ba thē

928

K34/82

18.

bōna. Mmago ngwana o ilē a lla ka noka. Noka e ke molobiše, e lobišitše ngwana waka. Ke yōna moji wa ngwana waka. Ka dipeelong batho bare, yēna o wa lebala gore ke muji wa bana ba bangwe. Ke ge ba e bitsā ka gore ke mungwana. Ba e rella baheng tha ngwana yo we e ilego ya molobiše.

38 Thello tha molobi, ba ilē ba lla ka yōna noka e we. A ya thōma go ja ngwana yo we, ke bana ba bantsi ba we e ba bpilego. Ke mupi wa bana. Le ba bagolo e ya khokhobotha. Ke gona ba boetsā peelo ya mamondi bo dulong. mafello.

39 Mogwereng wa mogotsweng. Ke ōna mogwere wa noka ya mungwana. O bitsiwa mogotsweng ka baka la difoiē. Difoiē ke ka buntši. Ka bathii ke fo-iē. A di na di phēphē, di na le dilo tsā di phaphathi tše dikholo. Bjale ba dibitša megotswa. Megotswa nka buntši. Ka bathii ke megotswa. Mogwere o we o hwetsane leina ka megotswa ya difoiē.

928

19,
K34/82

Ho Molapong wa mmamphele, O ka gôdi-
mu ga mogwere wa mogotsweng. Fona
mo we molapong, e be go na le dipanane
mogušī wa tšona a tibiwi. Ka baka
le we dikhopolo tša batho di gopola
gove go gašitšē Khotswane. Khotswane
ke modimu. Molapo o we, wa mmamphele,
go boya ba ga monguale. Ke bona ba we
ba ilego, ba rēla maina a we le leina
la noka e mungwana. Mafello.

H1. Khwathaneng le Rab Ramalatsi. D.N.K.N. .
Ge re tsela mungwana, ro tsela Khwa-
thaneng. Go toya mo we, ro tsela Ra-
malatsi. Di ka mo polaseng ya Strasburg.
Di tšheletša Khorong. Di thōma ka fathe
ga mmoto wa mothophi. Khwathaneng e
ka theko ga Bokhalaka. Ramalatsi ka
leboya. Ditaba tša tšona di ngodilwē di-
nokeng tša metz. Mafello.

H2. N.K.N. Mabjaneng. Nokana e, e ka gô-
dimu ga mmoto wa mothophi. O feta mmo-
to wa Mantšetsōla ke moka wa fologēla
go yōna. E šimuga ka theko ga leboya la

928

K34/82 20

Mantšetsōla, Ge o tsela yōna, o fologēla
Khorong.

H3. N. K. Khorong. E tšheletša mungwana
ka poluseng ya metz. Ga na mo we di
gathanago, ba go bitša Khogo-ya-Ila.
Khorong ke mokhano wa naga ya ga motha-
be le Batšhokwê. Ditaba tsā yōna di ngo-
dilwê ka poluseng ya metz. mafello.

H4 Lehwiti, Khogo-ya-Ila. Ke gona mo
we go thakanago dinoka tše we pedi. Le na
le le thakanoka. Ka buntši ke mathakano-
ka. Go be go na le budiba bjo bogolo. Ba-
tsumi ba be ba bolaya diphōlōfōlō ka gare
ga bjōna. Ka tsatsi le lengwe, ba ilê ba
o kwa khogo e Ila ka gare ga mathakano-
ka. E ilê ya Ila gararo ke moka ya napa
ya homola.

H5 Khogo e ndilê gararo. Batsumi a ba
ka ba e kwa ka moka ga bona. Ba we ba
ilego ba e kwa, ba ilê bare, le ya bokwa
bothōla. Khogo e ndilê empa a gona mo-
te wa motho mo khaufsi. Le bolabola maaka-
goriale ke ba la ba go the e kwe. Ba la

928

21

K34/82

Ba aana ka koma ya banna, ge o ka o kwa motho a re koma ya banna. O bolabola nnete. Ba ilê mo ba fitha gae, ba hwetsana mokhalabje yo mogolo a hwilê.

46 Khogo-badimu. Ba ilê ba laudisa ka mokhwa o, ba ilego ba llêla ke khogo khathamong ya Mungwana le Khorong. Ba bagolo ba ilê ba ba botša. A di makutše. Ke khogo-badimu. E be e lebega lehu. Mokhalabje wa ga mašumu a tha phela. Ke mang. Ke mathapolane. Ke moka ba napa ba rêla lehwiti leina la Khogo-ya-Ila. Le ka polaseng ya Metz. O no re ke gapa dikhomo ka moka ga tšona, khanthe e ngwe e lathegile. Ke riale ka gobane peelo yaka a e kholwe gore ke e ngwadilê ka ditabeng tša Metz. Mafello.

47 N.K.N. Mosela-tshwene. (Mothela-tšhwene)
Batšhokwê bare, Mosela tšhwene. Ba ga mothabe bare Mothela-tšhwene. E šimuga ka fathe ga mmoto wa Ba matera. Mmoto o we o ka fathe ga mmoto wa Lekane. Ke ka polaseng ya Strasburg. O tsela Khorong wa ya wa tsela yōna nokana e.

48 Mosetetswana N.K.N. Ditaba tša yōna di ngodilwē, di-pampiring tša Metz. Ge o feta mmoto wa Lekane, o wēla go yōna. Ge o tsela yōna o ya Lefatha.

49. N.K.N. Lefatha. Leina le, ke la dithare tše ba di bitsago mphatha ka buthii. Ka buntši ke mefatha. Maratē goba diphate tša yōna ba twēla matsēpe. Ba di bēta. Ge di beṭiwilē, di bitsiwa mefini ka buntši. Ka buthii ke mphini. Ba ile¹ ba napa ba e vēla leina la dithare tše we. mafello.

50 Motenatša N.K.N. Lefatha o wa e tsela, ke moka wa ya wa tēna motenatša. Mote-nata. E nyele maina a mabedi. Mote ke mote. Nata, kudu ke natē. Ka gobane nata le bolabola go tiya. Natē ke go dula ka go natellana bjale ka dikompong. Ge o tsela yōna o tēna gona mote-natē. Ke o-na mote wa morena lewele. E be e le mote o mogolo kudu wa go natellana. Nokana e we e hwetsane leina le we ka baka la mote. Ba e bitsa gore ke Motenatša. Mafello.

51. N.K. Moetadimu, Ge o tloga motenatsa, o ya moetadimu. Ditaba tša yōna di ngodilwē dinokeng tša polase ya metz. mafello.

52. Malomanye N.K. Ge o tsela moetadimu o ya gona nokeng ya malomanye. Le yōna ditaba tša yōna di ngodilwē. Mo di ngodiwa ka baka la gore di tšwa di le gona polase-
ng ya Strasburg. mafello.

53. Šareng N.K.N. O re go tsela malomanye ke moka wa ya go yōna. Yōna e ilē ya hwetsana leina lewe ka baka la monna wa ga hewe. Mosudi wa gwe a be a khōna go dira bjala. Batho mo ba ilē go khopela bjala, ba bangwe ba be ba tša khone go-boela magae a bōna. Bo mokete ba kae. Re ba šile ga na kowa, ba šaretše. Le yēna hewe a fēla a re, nokana e, e na le meti a bogale. Batho ba nwa bjala bja yōna, ba šarela.

54. Go šarela. Ke ge motho a nwele bjala ka maata, a šita le go thepela. Modirō wa gwe e no ba go phikuluga. Mafello a go phikuluga ke boroko. Go šitega. Ke motho yo a šaretše-

928

K34/82 24

go ka baka la tala. Yēna e tšhoka mo-
thuši, mafello a gwe ke lehu. Nokana e we
ilē ya hwetsšana leina ka baka la go šarelwa.
Ba napa ba re ke šareng, mafello.

55 Motsene. N.K.V. Ge o tsetše šareng, o
ya go yōna. Yōna e ilē ya rediwa ke
Motsene, monna yo we a be a dula khau-
psi le yōna. Le meti a be a e nwa yōna.
Ge a ka hwetsšana batho ba tšhama dikobō
tša bona go yōna. O wa ba o manya. A ba bo-
tša gove le khōtēla meti a motsene. Le nya-
ka go nweša ditšhila. Ke moka ba napa ba
re ke nokeng ya motsene. Gwa napa gwa
ba leina. mafello.

56 Mokopolane. N.K.V. Ge o tsela motsene,
o ya go yōna Mokopolane. Le yōna e re-
tšwe bakeng tša leina la motho. Ke lona
leina la gwe le la ka gōdimu. mafello.

57 Madiba-a-thware. Ge o tšoga Mokopo-
lane ke moka o tšena mmotong wa moru-
leng wa makhau. Bjale madiba-a-thware
e thōmēga ka fathe ga mmoto o we.
mafello a dinoka.

S.H: Maina a meboto...

58. Mokhoropong mm., ge o tsela modibu, o tselêla gona. Mafellong wa ôna ka theko ya bothaba-tšatši, go gathana modibu le mungwana. Khaufsi le gona thakanong ya tšona, ka theko ya bodikêla, go be go dula Tsatsabêlê. monna yo we, o ilê a thōma go apeya bjala bja thekhowa. Leina la bjōna ba re, ke thotho. Batho ba ilê ba ruta ke yēna. Ke tangwala ka mo futha ditaba tša gwe. Mmoto o we ba o bitsā mokhoropong ka baka la gore o na le mekhoropo e mentšī. Ka bathii ke mokhoropo. Ba o bitsā ka bathii.

59. Leina le we, ~~le~~ retše ke badiši. Dikhomo di nyaka kudu dikhoropo. Dikhoropo ke bana ba mekhoropo. Di-šole di butšiša ba thibedi, dikhomo di kae. Di kowa mmoto wa mokhoropong. Ka nnete mo ba e ya, ba yo di hwe-tšana di le gona. Ke moka leina la napa la šitelwa. mafello.

60 Tsatsabêlê. monna yo bjala bjo we, a go ba a bo dira, e be bo bolaya batho. Monni
~~6~~ 6

928

K34/82

26.

wa bjōna mo a ka thatša ke moka, o thatša madi. Ka moragō ga mo we, ke moka o wa hwa. Ge o nwele bjōna, le phefō a o ekwe. Phefō go bolwabolwa ka ya marega. Ka baka le we, ba napa ba bo rēla leina la Patši-ya-mpapa. A be a the na moradi. A be a šetše le morediē. O nwa patši-ya-mpapa, a robala le moredi wa gwe n̄to ka e thii. Mafello o ilē a nyaka go dira moredi moradi. O ilē a gana.

b1 The pipimpi ve bolabola khromēla, khuta marama ve hwa nayō. Go ja go na o llē mofola, malaš o wa bōna kae. Monna a be a dutšī gare ga thaga. Go be go the na le mote khaufsi le mote wa gwe. Ngwana o ilē a bōna gare ka tšatsī le le ngwe, a ka ba a ano dira tša phaku, a ya a botša mogolo wa papagwe. Ge a mmutšiša, a fa patši-ya-mpapa molato. Mafello ngwana, o ilē a tšhuba le mosogana wa ga lewele. Ke moka molato wa bothōla wa fēla o e ta mo we. Mafello a bothōla.

b2 Mo-tholla mongwe, o wa the tholla. Tau e ilē ya bolaya khomo. Mong wa

928

K34/82

27.

khomo, o ilê a e reya. O ilê a e tanyanya. The-bata khomo banna. Ba ilê ba tswere marumu. Ga bo mogale mogopo o wa ribegwa. Ba ilê ba ripa mašša a mongana, ba e šošela ka ôna. Bjale monna a bôna e ke ba thênya the baka. O ilê a batamêla a re, o thaba ka lerumu. E ilê ya mot~~k~~ kaba, a wêla fathe. Ba ilê mo ba theogêla, ya ba e mo gobatsitšê. Mogale o hwêla marumu. Ke moka ya napa ya ba lehu la gwe. Dipolabolo tša batho, ba re, o tšwa a nwele patšî-ya-napa. mafello.

63. M.M. Mogong. Ge re toga mokhoropong, re a rotoga. Re ya bodikêla tšatsî. Ro fitna mmotong wa mogong. Pele re tsela mopedi wa tšatsî, ke mmoto ~~o~~ we, bare, ke ~~mmoto~~ ^{mogong} wa tšatsî. Ke leina la go rediwa ke badišî ba dikhomo. Šole ya badišî e be e le Tšatsî. Ke thona thekantseng the dikhomo. O a fitna a dula fathe. Bo-mammolwane ba namêla gôdimu. Bašê fulang mago le tša go nna. mogo o ke waka, o gâsitšê ke nna. Ke moka ba ta diraa ka mokhwa o we, a bolabotšego ka gona. Bai napa bare

928

K34/82

28

ke mogong wa tšatš'i. Thekantš'e tha go-
na e be e le tha goja mago. Le dipapadi
tša badiš'i, e be ba raloka. mafello.

64. M. M. Mmoleng. Ge re tšoga mmoto^{wa}
mogong, re ya leboya. Re hwetsana mmoleng.
Ka buntš'i ke mebola. Le ona ke the-ka-
ntseng. Ke mo we ba go ba ba ija dipola.
Ba o retš'e leina le we ka baka la mebola.
Dipola ka buntš'i. Pola ka buthii. Ke dike-
nywa tš'e di enwago ke mebola. Di a llewa.
mafello.

65. Mantšetsšola. M. M. Ge re feta mmoleng,
re tšela mungwana, re tšena mmotong wa
mantšetsšola. Mmotong wa mantšetsšola. Go be
go dula yēna. Ke moka ba napa ba o bi-
tša ka leina la gwe.

66. Lebabing. M. M. Ge re tšoga mmotong
wa mantšetsšola, re tšela mabjaneng. Re
tselēla mmotong wa lebabing. Lebubi nka
buthii. Ka buntš'i ke mabubi. Bjale mmoto
o we, o be o na le mabubi a mantš'i. Le-
babi ke mothare wa dinti. Dinti tša ona ba
loga magogo ka tšona. Mmoto o hwetsane

928

K34/82 29.

leina ka baka la mothare o we. mafello.

67. M.M. Mothophi. Ge re fologa le mmoto wa mantšetsōla, re libile bothaba-tšatsi, ro hwetšane ōna mmoto wa Mothophi. Mothophi ke the thare, ka buntši ke methophi. Bjale o hwetšane leina ka baka la dithare tšewe. Gapê di bile di na le theema, the the rego. Mothopi ke mma mmitša tša kholê. Ke theema tha busadi mo ba le lekokong. Ba re, moropa go ila morotho, mothopi ke mma mmitša tša kholê, mo ba bola-bola ka batho. Motho mo a babja a šita lego kokomala, ke gore okwa bothoko. Ge go ka fitša yo we, a lego ka peelong ga molwetš, o ta bōna a tsoga, a kokomala. Ke ōna moropa wa mothophi. mafello.

68. M.M. Lekane. Ge re fologa 'moto o we, ro tsela Khorong. Re tselêla mmotong wa Lekane. Lekane ke mmoto ebile ke letapa. Mmoto o we ba o bitša ka leina la letapa le we. Ka mo fathe ga mmoto o we, go dutši batho ba ba fulusitšwego ka gōdimu ga thaba ya thegorwana. Nageng ya matêra. Ba bitšwa

ba matêra.

69 Lekane. Bjale go tu bolabolwa ka le-
tapa la lekane. Le ilê la šita ba ga mo-
thabe le ba ga mametsa go le khokološa.
Le dutše gōdimu ga matapa. Ke le letelele.
Ditaba tša lona di ngodilwê, ditabeng tša
ga mothabe mabapi le mo we naga ya bona
e gomago gona. mo le ngwadiwa fêla ka
baka la gore le ka nageng ya strasburg.

70 Lerapame. m.m. Ge re feta mmoto wa le-
kane, re tsela mosetetswana. Re tselêla mmo-
tong wa Lerapame. Bona beng Batšhokwê bare,
ke Lerapame nagana ya tšhokwe. Ke mmoto
o mogolo wa go rapama bjale ka thaba. Ke
mokhwa o we ba o bitšago Lerapame. Mafe-
llo.

71 Temô, melala ya gare ga lefatha le motena-
tša, ke yōna e we Batšhokwê e be ba lema
mašemo a bona. Ba go bitša ditemong. Dikho-
mo a tša tswanêla go fulêla gona. Di bulê-
lwa le-baka la marega. Ke lebaka la mo dikho-
mo di ija megwane. mafello.

928

K34/ 82 31.

72 Molapong. Ke temo e ntswa. Bo-mmaka naga ba ilê go fitha, ke moka ba rakella Batšhokwê mogwereng wa noka ya moetadimu. Ke mo we ba go bitšago molapong. Ba ilê ba lema mašemo a bona mogwereng wa noka le maphameng a mebotwana, mafello.

73. melaleng ya dinokana tše :- šareng, motšene le mokopolane. Ke melala e gwa go ba go fula dikhomo. Ka morago go ilê gwa ba mašemo. Ke ka baka la go tala ga batho. Mafello.

74 m.m. Moruleng... wa makhau. Je o e ya leboya la mmoto o we, re hwetsana polase ya Turke - y. go fella strasburg. Morula o we wa makhau, ga na bjale o omile ka lethakoring. O šētšē o phela ka lethakori ka le thii. Ke wa botala. go ilê gwa bolla makhau go šna. Ke lona lebaka le we o ilego wa mela ka lona. Ba ilê ba o thōkōmela. Le go tswara khaka e be ba e tswara gona.

75 Khaka. Go ~~thakurima~~ go thalusiwa go-tswara khaka. Koma mo e bolla, e na le baditi. Bjale moditi yo mongwe, o swanetsē go ba ka gare ga ba-bundi. Ka morago o tšwa ka gare ga

928

32.

K34/82

bona ka lebelo. O tšhaba a tswere tšefoka
 tša khaka. Bjale ba-bundi, ba swanetše go
 mo rakiša, ba mo amoge tšefoka. Ge a ka ba
 šiya, a ya a tšena le tšefoka ka mphathong, ba-
 bundi ba swanetše go tsela mogakhô. Mogakhô
 ke go ~~buti~~ ba tiya maoto, mmoto o we o ilê wa
 g hwetšana leina ka bona makhan. mafello a
 ditaba tša mmeboto.

S.5: Maina a dithaba.

76 Le tšona di tša thomiwa ka theko ga Bokhalu-
 ka, re e ya natšo leboya. Tše we di nago
 le ditaba tše dikilego tša direga, di tša
 ngwadiwa ka buthii ka buthii. Ke tšona
 tše tša ka fathe:-

77. Malobiše. T.B. E ripuganya polase ya stra-
 burg le lukase la Sekororo. Ba e bitša ka
 mokhwa o we, ka baka la dikhomo. Ge re
 dutši ka mono magae, re a di bōna dikhomo
 mo di le ga yōna. Ge bathankana ba ka the
 ke ba kitima ba ya ba di phaya, letšatsi a
 le di-kele. Engwe ya tšona e tša khokologa.
 Dikhomo di fella mo we thabeng e we. Ka fa-
 tša ga yōna ke murupō fela. Ke ge ba e
 7.

928

K34/82

33.

rêla leina la malobiše.

78 Mamodipa. T.B. Ge re tōga malobiše, re ya mamodipa, meboto e: mogong, mmoleng le mo... khoropong, e ka fathe ga thaba e we. Le nohana e modibu e šimuga ka fathe ga yōna. Leina le we la yōna ke leina la motho. Ke lebaka la dintwa tša mapono. Mosadi yo we, o ilê a tšhabêla mapono go yōna. O ilê a fetsa matsatsi go yōna. Ba ilê ba mo nyakêla, ba the ke ba mmōna. O ilê a bōna ke badiši ba dikhomo. Ba be ba šetše ba nyaka go mo llêla. Ka nnete ba ilê ba mo hwetsana.

79 Ke kwile motho a thabiwa bjale ka khomo. Le yōna khomo, ba thōma ba e dula thopa. Ka baka le we peelo yaka ya o kwa bothoko kudu. Ka hwetsana gore, go kuone mo ke ilê ka hwa ka lehu la tala ga na mo thabeng e. Re go kwile, êma, re ee gae. O ilê a ganêla. Ke nyaka go hwêla mo. Ba ilê ba mo gapeletša. O ilê a ba a thepela, a boêla gae. Ba napa ba rêla thaba leina la mamodipa. mafello.

80. Makirikiri. T.B. Kirikiri ke go fologa thaba. Go namêla thaba ke bokokonyekonye. Kirikiri ke

928

K34/82

34

buthii, Ka buntš'i ke bomakirikiri. Kokonyeko-
nye ke buthii. Ka buntš'i ke ~~boma~~ bomakokonyeko-
nye. Ge o fologa thaba e we, o fologa ka go
kitima, go kitima ga gona ke gona go kirima.
Ke ge ba e rēla leina la makirikiri. mafello.

81. Molekediwane. T.B. Ke thaba e telēle.

Ge o fologa gōdimu ga yōna, o diyo leke-
lla. mo go ngwe, o diyo dula fathe, wa swe-
ta ka marago. mo go ngwe o theoga ka tha-
nthago, o tswarella dithašana le mabjane. Ba
e file leina le we ka baka la go fologa
ga yōna. Ke molekediwane. mafello.

82. Mamodipa T.B. Ke mamodipa wa bo bedi.

Ge o tsela moetadimu, o ya go yōna. Ditaba
tša yōna, di ta nyarēla s. ya difate. mafello.

83. Mphokong. T.B. Ke mo we Batšhokwe ba go ba
ba beya mphoko wa bona. Ke moka ba napa ba
rēla leina le we.

84. Mogokong. T.B. Ke leina la motho. O ilē a
lathega mo we gōdimu ga yōna. Ke batsumi ba
we, ba ilego ba e rēla leina le we. Batsumi mo
ba ilē go tsoma, a ba boe, ka gae. Ba na le

thekantse tha bona. Ke mo we, ba re go bo-
ya go tsoma ba robala gona. Ka tsatsi, ^{le} we ba
ta tsogago, ba boya ka gae. Go ilê gwa ba le
mogudi. Ba ilê ba tsomêla mo we thabeng e we.
Mogokong o ilê a ba tima-timêla. Ba ilê ba letsä
di-naka, a ka a o kwala go letsä ya gwe.

85 Mogokong o ilê gae. Ba bangwe ba ilê ba re,
o ilê mošaseng. A ka the ke a ya gae, a šiya na-
ma. Ke moka ba boêla mošaseng. ~~The~~ tala e be
ba diyo phopholetšä ka gobane e be e le bošego.
Ge ba fiñhilê ba hwetsäna a the gona. Ba ilê
ba robala dipeelo tsä bona di le bothoko. Ka
moswana, re ka the ke, ra khöna goya gae, ka
baka la gwe. Ka moswana ba tsäwa letsolo la go-
tsäma ba mo nyakêla. Ba ilê ba thusa ke mpja
ya gwe. E ilê ya wêla theporong tha gwe.
Ba ilê ba mo hwetsäna a tha khonethelo. Go
ilê tala le phefö di phathagane. Ba gotsä mo-
llo. Ka morago ga mo phefö e tugilê, ba mo fa
tsä goja. Ba khöna ba o kwa molomo wa gwe.
Ke moka ba napa ba bitšä thaba ka leina la Mogo-
kong. Mafello.

86. Thefale T.B. Ke thaba e bile e na le thefate.
Leina la yöna le nyaretšö ka bakeng la thefate

928

K34/82 36

Ditaba di thefateng. mafello.

87. Mafisi T.B., Leina la yōna le nyarethē ka bakā la monna yo we mafisi. Ke yo mongwe wa butsumi. Yēna a be a t̄ha nyake go tsoma ka dimpja. A be a tsoma ka melabo. Melabo ya gwe, a be a e reya gona. Bjale yo mongwe wa butsumi, a ya a reolla le-t̄abo molabong wa mafisi. O ilē a lat̄isa, a ba a ba hwets̄ana. Monna o ilē a re, ke wetšē kwateng ya le-t̄abo laka. Mahodu ba ilē ke a ngungu, manganga a bona a ka a ba thušū t̄helo. Taba e la ke yaka, a gona yo mongwe yo we a beilego melabo. Ka moka ba ilē ba ēma le mafisi. Ba re, thaba ke ya mafisi. O ilē a rwala le-t̄abo ka moka, a t̄oga nalo. Ke moka ya napa ya hwets̄ana leina ka mokhwa o we. mafello.

88. Lebati. T.B. Ke thaba ya metšhetšhe, metšhetšhe nka buntšoi. Ka bathii ke motšhetšhe. Mothare o we, ba bēta mabati ka ōna. Moke-te o ilē kae. O ilē go bēta lebati. Ke moka o t̄ibile gore. o ilē kae. Thaba ya mabati ke yōna fēla. Ke moka ba napa ba e rēla leina la lebati. mafello. mafello a maina a dithaba.

928

K34/82

37

S. b: maina a difate le dikuntse:

89. Mogotsweng, f. Thefate the, ge o e ya go thōna, o phara mmoto wa mothophi le mantšetsōla. Ge o fetsa mantšetsōla, o tēna go thōna. Ka kowa gōdimu, o tēna mmotong wa mammotwane. Ditaba tša megotswa di thalutšitše gona mogwereng wa mogotsweng. Mafello.

90. Makoloing, f. A tha ngwadiwa ka mmopeng. Ge o feta tha mogotsweng, o ya ga thōna. Ka gōdimu o hwetšana mmoto wa mammotwane. Makoloi a we, go bolwabolwa ka mebotoro-kari ya makhowa. Go ilê gwa fitha makhowa, ba thula pata thabeng ya mogokong. Ba rotogela mebotong ya mammotwane. Ba ^{bū} batella go ripa dikōta morung wa mammotwane. Makhowa ke magana khane, ba ilê ba fitha morung wa mammotwane. Mafello.

91. Mammotwane, f. Difate tšē di ngodilwego ke mogōdimu, di libile go thefate tha mammotwane. Ge o e tšwa ka thōna, o tša ba o bōna mabulane le lepelle. Mabulane ka thekhowa ba re ke (^{Eugene} Enggep or Punge mine.) mafello.

928

K34/82

38

92. Mogokong. F. Thaba e we ya mogokong, e na le thefate, Thefate the we, o ilê a tšwa ka thōna go lathegeng ga gwe. A be a gopola gore o ya mošateng. O ilê a goma a phara ka thāna. Ke ge a ba laudišetša, ge ba e nwa mabjale a dipeela. Le thōna ba napi-le ba the bitša ka leina la gwe. Mafello.

93. ^(a) Mametsa. F., ^(b) Makirikiri. F. le ^(c) Ntswa e-...
le-khwedi. (a) Ke thebō tha bona le bakeng la mapono. Ba be ba e tšwa ka thōna mo ba tšhaba mapono. Diruiwa ka moka di-a khōna go tšwa ka thōna. (b) Go fologa batho fêle bjale ka ge ke šetše ke šetše ke thalūšitše thabeng ya makirikiri, (c) Go na le le tšapa la the tswantšho tha khwedi. Le thōna diruiwa di a tšwa. Ke gore go thepele ka thōna. Mafello.

94. ^(a) Diphafaleng. F. Diphafala ke di-phōlōfōlō. Di be di tšwa ka thōna. Ba napa ba the bitša ka leina la tšona. Mafello. (b) Molekediwane. F. Thōna motho o le-kella kudu mo a fologa go thōna. Ke šetše ke thalūšitše thabeng ya molekediwane. Ma-

928

K34/82

39.

fello.

95 Kidi, F. Ba ya kidi a ba boe. Ke gore ge motho a hwilê a boe. Leina le we ke la motho. O ilê a le rediwa ka baka la bo ngwana - ngwako. Leina la ngwana ke Kidi. Ke thegopotšo tha gore mmagwe o no bëlégêla fathe. Yo we o ilê a gola, a ba a tšeya mosadi. Pela mo e lla, e re, motsumi ka lewa. Monna yo we, e be e le motsumi. O ilê a fofêla, a napa a hwilê. Ba ilê ba fologêla ka thōna thefate the we. Ba napa ba the bitša thefate tha kidi. Ke gore ke magopotšê. Mafello.

?6 Thefale. F. Le ke leina la mosadi. Baloi. Gantsi baloi ba ra basadi. Khanthe le banna ba gona. Mosadi yo we, o ilê a ya go khanêla kōma ya banna, mo e ~~at~~aloga. A be a the nošiaowa, e be e le basadi le dikharebê. Yēna o ilê a e tella pele a nyaka go e thakanetšê. Banna ba makala. Bōnang, o togêla ba bangwe, o kitimêla mo we dialogane di nego nthê. O ilê a re, ai-ai - a fofêla gōdimu. Phate e ilê a mo tha-ba ka nyong. Ba re aowa, re mmone gore

928

K34/82 40

o na le dilo tš'a gwe. Ka morago ga go khaola marara-kanya le yêna a napa a hwa. Ke molala a lletwe, o e polai le ka noši. Ke moka thefate ba napa ba the bitš'a Thefale.

97 Marara-kanya. Ba bundi ba bitsiwa baloi. ~~ke bathii botoi~~. Ke gore a ba apara thelo, ba no thepela mapono. Mothang ba alogago, ba ba tšweša makheswa, ba ba ba ba fotš'a le letsoku, ~~ke bantsi matsoku~~. Bjale mo ba fi-tha khorong ya mošata. Batswadi ba bona ba ba alla magogo. Ke moka ba dula gôdimu ga ôna. Ke gona ba thôma go ba rarakanya ka dipheta. ~~Ke gore go ba apeša~~. Ba di bits'a marara-kanya. ~~Ke bathii ke lerara-kanya~~. Ka morago ga mo ba binnê matsentse ke moka ba yo khaola marara-kanya. A ba khaole, -ba diyo apola. feela lentš'u le reba khaola, Ke ngwadile lentš'u le, ka baka la gore le nyaretš'e mo we lehung la Thefale. Mafello.

98 Mamodipa wa bo bedi. Thaba e, e na le thefate. Nyepô e re, mosadi ^{mo} a o kwa lehufa, o namêla ntô a rota, magokolodi ka moka

928

K34/82 41

a folotšā. Bjale yēna a ka a dira bjale.
 O ilē a laēla bana ba gwe. Šala ga boṭe
 bana baka. Le ya kae mma. Ke ya kidi ba-
 na baka. Lo boya neng. Le ṭaṭa le nkhwe-
 tšana gona. Ke kae. Khotswane o ṭa le
 šupa ṭela. Ke moka a tšeya thapō ya
 gwe ya dikhone a ṭoga.

99 Ba ya ba mo hwetsāna a ṭha diyo tšwa
 go e tekeletšā. Ka moragō ga mo mmago
 bona a ṭugile, peelo ya ngwana yo monyana
 e ilē ya o kwa bothoko. O ilē a thōma go
 lla. Papago bona, o ilē a fiṭha. Molato keng.
 O llēla bo mmagwe. Ba ilē kae. Ba re laetšē;
 ba itšē ba ya kidi. Bjale rena ba itšē Kho-
 tswane o ṭa re šupa ṭela. Ke moka ba tšē-
 ya thapō ba ṭoga. Monna o ilē a ṭhaba mo-
 khozi. Banna ba kitimēla. Banna ba laudišā
 ka mokhwa o we a ba laetšēgo ka ōna.
 Yo mongwe a re, ga na bjale ke ṭhakane
 naē. Feela o mmakatsitšē, a ka a mpolabudišā
 → A be a e ya kae. O nametšē thaba e ya
 mamodipa. Ba ilē ba thōma ka mabelo.
 Ba ilē ba hwetsāna a lekeletšē, a gare
 a ragaraga. Ba namēla ba ripa thapō, a
 wela fathe. Ba mo rwela ba boēla naē

928

gae.

K34/82

42

100. Mamodipa o nyaka go e polaêla maaka.
 molato keng, Ba mutšišā. O ilē a ba fetola
 la ka gore môya waka a o thale gona. Ke
 hwetsana gore ba ba hwilego ba khutšitše.
 Nkabe e be tšā matebō ke dulē lapeng la
 mma. O wa bōna mosadi, môya o we wago,
 o ditšhila kudu. mosadi ke tšhemo le nto.
 Ge o na le dilo tše we, o tha belaelang.
 O nyaka go šiya bana ba go ka taba ya
 le feela. Ba šale ba tsoletwa mabeeng.
 Taba e ke phošo. Bōna re thušitše ke ngwa-
 na-nyana ka go lla. Dipolabolo tše we, di
 élē tšā sokolla peelo ya mosadi. A ka a
 ba a tha boeletša. Ba napa ba bitša the-
 fate the we Mamodipa. Mafello,

101. Lekane the-rêto tha lona. Ke ngwala
 feela ka buka la gore le ka mo polaseng
 ya Strasburg. Ke ilē ka le ngwala. The-rêto
 the we ke the: Ke Lekane mabje mara-
 maga, mabjana ma dula ke dikhoši.

102 Thulošo ya the-rêto. Lekane ke letapa.
 Le dutšai gōdimu ga matapa. Ke ôna a we

928

K34/82

43.

ba a bitšago mabjana maramaga. Khošiya
ōna ke lona lekane. Di-khoši tše mothabe
le mametš'e ba ilê ba šita go wiša kokonono
e we ya le-tapa. Ka moragō ba dula fathe
ba ripêlana mothela wa naga. Khoro ya
ba ōna mothêla. Mafello.

103 Thekantse: Mong leina-ina ke mošaša.
mantšu a, a ngodilwê mo go 85. Bjale
mo a ngwadiwa ka bukeng la thulošo. Ke
ilê ka ngwala thekantse mabapi le mo we
go robalago batsumi. Thekantse ke the ba-
diši goba mo we batho ba yago ba khoba-
kana gona. Kopano ya ba bagolo ke ya go
bolabola ditaba. Ya budiši ke ya go bapa-
la. Ke gona mo we go bitšiwago theka-
ntse^{buthii}. Thekantse-Dikantse^{buntši}. Mafello.

104. Mošaša. Ke mo we batsumi ba roba-
lago gona. O agiwa ka mašaša. Ba ripa
dithašana tše dinnyana ke moka ba aga ka
tšona. Pheko ya go aga mošaša ke ~~paya~~
paa ya bokone. (hesoko.) Mošaša ke ^{buthii}.
Ka buntši ke mešaša. Mo we ba thwago ba
dutsi gona batsumi, ke thekantse. Ke mo we
ba thwago ba beka megwapa ya diphōlōfōlō.

928

K34/82

H.H.

Tšatši: le o bōnago ba rwalla megwapa ya diphōlōfōlō mošāšeng, ka moswana ba khuduga ba boēla gae. Ke yōna phapano ya thekantsse le mošāša.

105 Maina a dikantse. Ke šetšē ke thalūšitšē gore thekantse heng, le buntši le buntšii. Bjale mo go ngodiwa ku baka la dikantse tšā badiši. Ke ōna maina a tšona a: Mogong, Mmoleng, mafisi le moruleng wa mathaka.

106 Magane a dikantseng tšā badiši ke tšā puding. Tšā puding ke gore dipapadi tšā badiši. Ke tšā mašwaušwane, ke gore ke dipapadi tšā bannyana. Ke tšā dintwane, ke gore dipapadi tšā bušemanyana le bannyana. Khanthe dikantseng tšā banna go bolwabolwa ditaba. Le tšona dipapadi tšē we tšā bana, ke thuto, ka gobane le bona ba bagolo ba fitile go yōna.

107 Mmoto wa mafisi. Ke thona thekantse the thegolo. Monna yo mafisi, o ile a banna, a tha no diša dikhomo. Mathaka a

928

K34/82

45

gwe ka moka ba dišā dikhomo tšā maoto
a mabedi. Ke gore basadi. Ba ilē ba ba ba
moēpa ka gore ke mokolokoto. Leina le we
ke la monna mo a the na bonna. Nyepō e
re, o lumile ke mmuta.

108 Thalošo ya nyepō ya go lumiwa ke mmuta.
Mmuta ke phōlōfōlō e nnyane. E le kana le
dikatse. Wa loma motho, a ke a thōka di-
tswanēlo tšā gwe. Bjale nyepō yōna e
šupa gore ditswanēlo tšā gwe di a tōga.
E no ba bjale ka ya letapakherere. Ba re
monna a loma ke lona, o fetoga mosadi.
Mosadi la mo loma a fetoga monna. Bjale
ya mabapi le mmuta, moeto wa ōna ke
o moseṭha. Bjale monna yo a the nago pēpō,
ba re a rote madi, o rota boseṭha bjale ka
mmuta. Ka baka le we ke mokolokoto.
mafello a thalošo.

109 mafisi o ilē a aga n̄to ya matapa.
Thekantse the we the ilē the napa
the gola. Ge pula e na, ba tšhabēla
ka gona. Ge e ka napa ya ba mo-
dupi ba robela gona. O ilē a tōgela
godišā ka baka la dipelaēlo tšā mosadi.

928

928

K34/82 46

Banna ba ilē ba mo sola. Le yēna o ilē a o kwa disolo tša bona. O ilē a dula gae bjale ka banna ba bangwe mafello.

110 Mafello a ditaba tšu polase ya Strasburg. Toga toga e toga gale, modiši wa khomo o toga nayo šaheng. Ge di ilē tša togela modiši, o swanetše go di lata ka methala ya tšona. O ta ba a di hwetsana ka mo di ilego. Ge re fitša polaseng ya strasburg, re hwetsana e le marupi fela.

Temana ya 3: Batšhokwe ba (The oaks.)
 111. Kuku, kuku. Ke papadi ya bana, ba e tšiša mo khogo e bitša bana. Yo mongwe wa bana o wa toga, a ya a utama. Ka moragô ga mo a bōna ga bofe gore mo ke utamilego ba ka theke ba mmōna, ke moka o re, kuku. O bitša bana gore ba ē ba khobakane mo la a nego gona. Bana bona, ba tare, mme mme waha. Ba dira ka mokhwa o we ba dutšiši ba kitima, ba libile gona kowa mma-go bona a le go nthē. Ba mo utulla. Ka 9.

928

928

K34/82

47.

morago yo mongwe, o utama. Le yēna o
tāre, kuku. Ba no dira bjale ka pele.
Ke yōna papadi ya bana e we.

112 Batšhokwê ba dira kuku ba le kowa pola-
seng ya mothware (mohlware). Ka thekhowa
(The Oaks.) Modiši wa khomo, o wetše khwate-
ng. Go toga strasburg, o tēna polaseng ya
Enable ke moka o tsela sebitša, molomathu-
pi ke moka o tēna polaseng ya Worcester.
Ke mowe ba re go ke Butswana. Ge o feta
polase e we, o tēna polaseng ya Willows.
(Dinapong.) Bjale o foloya le mmoto wa
dinapong, o bukile mmoto wa ga Khopa.
O tēna madudungwe bjale o ka polaseng
ya The Oaks. Ke moka o tsela dinokana
tše: - Pula-nkana, lefeelong, Rumokhopa,
Pitsing le mathuthuna. Ke moka o thōma go-
re mme mme waka. Ke gore ke mowe
o ba hwetsāgo gona.

113. The Oaks (Naga ya methware.) Ke hile ka
ba gona nna motantane. Ke ilē ka dula
gona dikhwedi tše lesome le khwedi ka
e thii. Mathō a mmušo ba ilē bare, mmu-
šo, o nyaka gore ko dula gona. Bjale ka ge

928

K34/82

48.

go bolabola mathō a mmušo ka mmušo. Ke ilē ka hwetsāna ke le lethabong le legolo ga mmōgō le thetšhaba tha ka. Thaloganyo e be e the gōna ya gore mantšu a mmušo, a re, pele a re moragō.

114. The bataladi, the bōna ke the nkhukhunu. Dipolase tše nne, ke ilē ka šoma gona ke le le podisa la dithure le diphōlōfōlō. Morena Mametsā le sekororo ba na le lehufa le nna. Molebendi wa rena e be e le molim. Magāza, ge a ilē a gathana le dikhoši tše pedi, a be a fēla a e ta a mpotša dikhane tša bona. A be a thalošetša ka mokhwa o we ba lwago ka ōna. Le ka mokhwa o, ba nyakago di tšela tša go mpolaya.

115 Magāza a mmetšela mēnō a ku gōdimu. Ge ke fitha ke mmotša ka mokhwa o we ke šumilego ka gona, ke moka o mpha thekhoši. Ka bōna ga boṭe gore kwano a e thale gona. Gopolo yaka, ya gopolēla dikhoši tše la a go ba a dula a mpotša dituba tša bona. Ke a bōna ba ka no ba ba mo filē thelo. Mofereferere wa ba gona magareng ga ka le yēna. Modimu o gona. Ba mmušo ba mphapanya nae. Ke ilē

928

K34/82

49

ka le boga kudu ka gobane mafello a mpheterefere,
e be go t̄ha t̄ibiwi gore e t̄a ba eng.

116 The Oaks. Naga e, e be e t̄he na batho, e
be e le lethotha. Ke lekhowa lewe batho ba
baso ba go ba ba mmitš̄a mapalane. A be a gaš̄i-
tš̄e dinamone tš̄e dintš̄i. Lehumō la gwe le le-
golo e be e le dikhomo. Ba lekhota le la S.A.
N. Trust Farms ba tš̄eya naga e. Dikompō ka
moka tš̄a thubēga. Go ilē gwa š̄ala fēla ba we
ba š̄omago mošomo wa Trust. Tš̄e ke dipolase tš̄e
ke ilego ka ballwa gore ke š̄ome tš̄ona :- The...
Oaks, Elem, final le Bazen, Dinokana, diokana,
dithubana le meboto a di na maina ka bakaa
la gore e be go t̄ha dule motho.

117 Re ilē ra thōma go v̄ela dinokana le me-
boto maina. Di rediwa ka dika tš̄e we ra
go ba re di bōna. Mo go 112 ke dirilē phošo
ka bakaa la go ngwala molomathapi ka polase-
ng ya Enable. Khuntse yōna ke Kubja-namē.
Moloma-thapi e ka polaseng ya Worcester.
Dinokana le meboto ya polaseng ya The
Oaks, di t̄a ngwadiwa ka go latelana ga
tš̄ona.

928

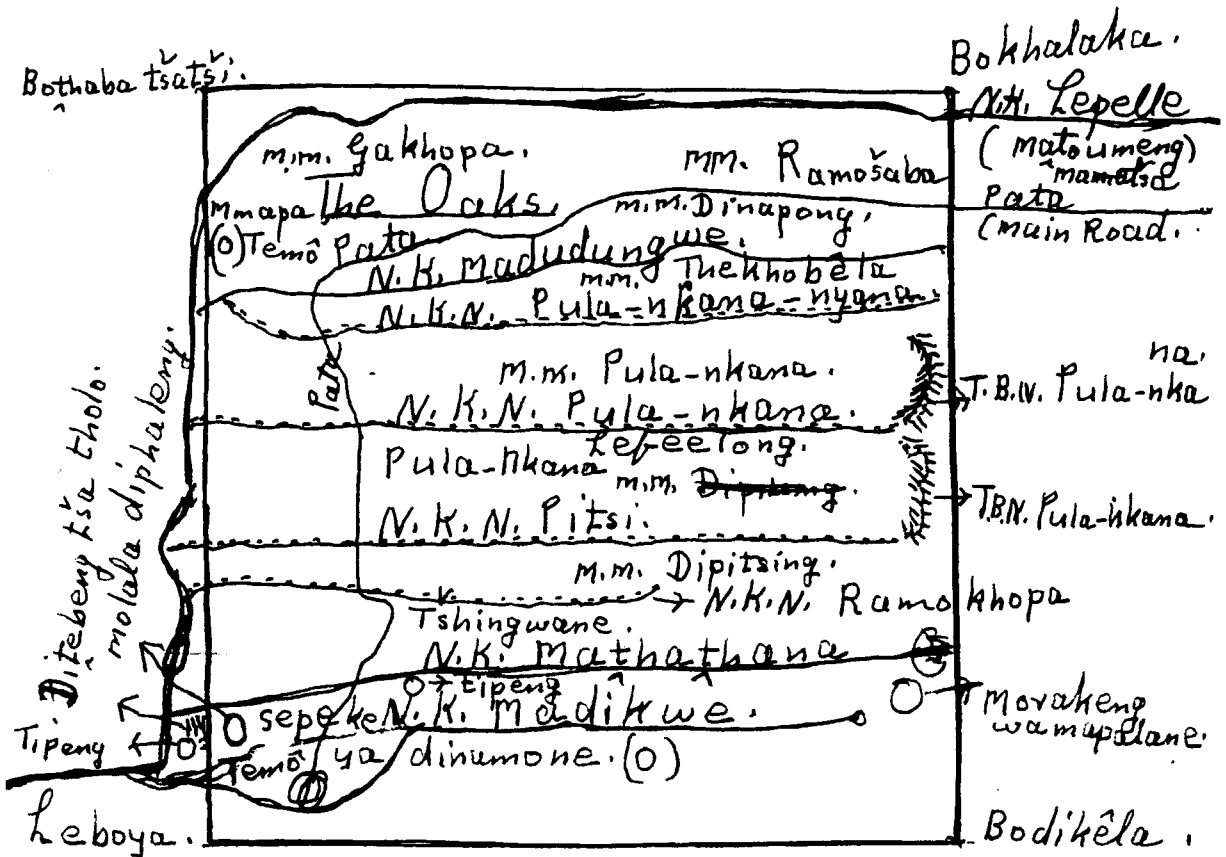
K34/82 50

118 Re tšwa re Bokhalaka^{ka} mo re tšoga maruping a Batšhokwê, ge re e ya le gaeng le leswa. Polase e e ripanago le The oaks ke Willows ka theko ga bodikela tsatsi. Bjale le yona tela ya go ya gona e bjale. Dinoka di tšwa di le ka theko ga Bokhalaka, di ella theko ya le boye. Ka moka ga tšona tšo tšheletša le pelle. Ke ta leka ka maata go di ngwala ka tšhupō mmopeng wa gona.

119 Ke ona maina a dinokana a :- N.K.N.
 Ke tšhupō ya dinokana. N.K. Ke tšhupō ya dinoka tše dikholo. N.K. Madudungwe; N.K.N. Pula-nkana, N.K.N. Lefeelong, Pitsing... N.K.N., Ramokhopa N.K.N., Tšhimane N.K.N., Ma... thathana N.K. le Madikwe N.K. Dinoka tše dikholo, ve ilê ra no hwetsana di na le maina mong dinokana tše: Pulankana le lefeelong, le tšona, bare, maina a go di tswanêla a we motho a ka the kego a nyakêla ke a :-
 Pula-nkananyana le Pula-nkana. Pula-nkana-nyana ke ya mathômô. Ke e nnyana. O re go tšela madudungwe wa tselêla ga Pulankanyana. Ke moka wa khôna o e ya ga Pula-nkana.

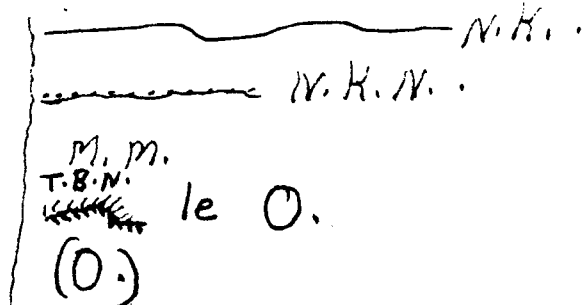
120. Maina a meboto:- Ramošaba, Dinapong, Gakhopa, Thekhobela, Pula-nkana, Puhane-...ng., Dipitsing, Tshimane, Morakeng le thetso-...ong. Ke yona meboto ya polase e we.

121. Mmapa wa polase ya The Oaks.

122. Mmapa wa The Oaks o šupetsa:

- (1) Dinoka =
- (2) Dinokana =
- (3) meboto =
- (4) Thuna le madulo =
- (5) Temō =

123. Thulošo ya dilo tše dihwadiwilego ka kowa mmapeny. The we the tibiwayo the ta thalušwa ka bo tulo. Di ta ngwadiwa go toga ka mmoto wa Ramošaba go fitša le gaeng la Batšhokwê le leswa.
124. m.m. Ramošaba. Ramošaba ke thefane tha leloko, mmoto o we o na le temô. E be e limiwa ke bona. Ba napa ba o bitša mmoto wa ga Ramošaba. Ke mmoto ka o thii le Dinapong. mafello.
125. m.m. Dinapong. mmoto ke ka o thii bjale mo we temong ya ga Ramošaba e be go tha dule batho. Ge o fologa naô, o hwetsana metê ya batho. Ke gona dinapong. Dinapodi ka buntši. Ka buthii napodi. Ba bola-bola ka basudi. Ke ba ba botê ke dinapodi. Ke gove melula ya bona, a še e mekopana ke e metelele. Ka buka le we ba swanêla ke mokamo. Ke moka ba napa ba go bitša Dinapong. mafello.
126. Gakhopa m.m. Bona meti ba nwa Lepelle. Ke mmoto ka o thii le maina a ka gôdimu.

928

K34/82

53.

Ge o thepela ka pata, o tōga Dinapong, ke leetonyana, o khōnē o tēna ga khopa. Mathuri a gona a ba thuole thekobō. Yo mongwe le yo mongwe e no ba monna. Thekobō ke go befa ga motho. Ke moka ba napa ba go bitša ga Khopa. Mafello.

127. N. K. Madudungwe. Ge re le kowa mmotong wa ga Ramošaba, e ka theko ga bokhalaka. Re theoga le mmoto o we yōna e dutš'i e le ga na ka mo we theko e we. Meti a yōna a nwa ke ba Dinapong. Batsumi ba ilé ba e tšwa go tsoma, ba hwetšana e tš'e. Ba rwele merwalo ya bona ya dinama. Ba ilé ba tshela gwa šala ka utš'i. O tšhuba go tshela. Re a go tōgela. O ilé a tsema. Ba re, wa the ke wa dudumela, ka gobane meti a ka go fenyā.

128 Morwalo wa gwe, o ilé wa thepela le meti. Noka e, e no ba lešukedi mo we letšibuyong la yōna. O ilé mo a le gare, ba bōna a no dudumela a emefelo go thii. Mo thušeng banna, ke moka o wa thepela. Ka moragonyana ba bōna morwalo o wēla ka meting. O ilé mo a thōma go nyaka go fenyā ke meti, ba phakiša ba mo tswara. Ba ilé

928

K34/82

54

ba mo tshediša, morwalo o ile¹ wa napa wa thepela le meti. O ile¹ a fittha gae a lēkalekiša diata. Go bjung, le dumetsē le hono, morwalo waka o thepetsē le meti. Ba lu ba thuloša ka mokhwa o we a go ba a dumela ka ôna. Motho a swanela go dudumela mo a tshela noka. Wa dudumela meti a tšea. Ba napa ba mo kwêra ku gore ke madudumelē. Noka ba e bitsa madudungwe. Mafello.

129. (O.) Temô. Khwiting ya lepelle ka fūthe ga ba ga khopa, go na le temô. Go be go lema lona le khwa le we mapalane. Ke ge o the šu o tshelē madudungwe. E magareng ga thakanong ya Lepelle le madudungwe. mafello.

130. m.m. Thekhobêla. Ge re tshela madudungwe, re tshelêla go ôna. Ke temô ya khovo ya ga Thekhobêla. Ba napa ba bitsa gore ke wa ga Thekhobêla. mafello.

131. N. K. N. Pula-nkananyana. Nokana e, e šimuga gona thabuneng ya ya Pula-nkana. Ke nokana fêla ke moedi. Ditaba tša nokana tše pedi tše: Pula-nkananyana le Pula-nkana, di thalo-

ša ke leina la thabana .

132. T.B.N. Pula-nkana. Ke thabana e bile ke mmoto. Mmoto wa yōna, ge re tš^hetš^e Pula-nkananyana, re ya ga Pula-nkana N.K.N. Go be go dula monna, ba-re, ke Pula-nkana. A be a feela a-re, Pula-nkana melapjana ya éla. Ka ntê le pula, a e na meti. Ge pula e ka na, meti a be a e nwa Pula-nkana. Ke e we ke ilego ka e rêla leina la lefeelo. mafello a taba ya T.B.N. ya Pulankana le N.K.N. ya pula-nkananyana ka éla.

133. N.K.N. Pula-nkana goba lefeelong: Leina le la lefeelong, le ilê la rêla ke nna motantane le Abel mphogo. Ke maphodisa a dithare. Re be re šoma ka ba bedi. Molaō o ra go fiwa ôna, ke wa gove, ra tše ke ra dumella batho ba tēna ka polaseng ya The Oaks. Ka tšatsi le lengwe, ra hwetšana monna le mosadi ba tomola lefeelo. Le nyakung mo. Goriule ke rena mapodisa. Ba ilê ba re, re tomola bjang. Nna ke ilê ka re, a še bjang bjo ke lefeelo. Ba ilê bathōma go thēga ka moka ga bona. Ke ilê ka makala. Ba-re, a ba-re, lefeelo, ba-re, tšefeelo. Ka buntši ke mafello. Rena ra napa ra e bitša le-

928

K34/82 56.

feelong. Lehono re swanetše go šoma go fithe-
lla lefeelong. Le ga go le bjale leina le legolo
ke la Pula-nkana ka gobane ke yēna motho yo
a go ba a dula gona. Mafello.

134. N. K. N. Pitsing. Ze re fetša mmoto wa
Pula-nkana, re fologela go yōna. ~~A~~ Re ilē
ke Pitsing ka baka la gore, ra hwetsana
pitsi e tantšwē, e bilē e hwilē. Ra leka ka
maata go lalla, re nyaka go bōna mong wa
the thodi empa a ra ka ra mmōna. Bjale
ra napa ra bitša nokana e we Pitsing. Le
mmoto wa gona wa bitšwa dipitsing. Le baka
le fe le fe mo o fitša go ōna, o ta
hwetsana dipitsi tše dintši. O ilē wa hwe-
tšana leina le we ka baka la tšona. Mafe-
llo.

135 N. K. N. Ramokhopa. Mapulane, ke lekho-
wa le la go ba le šumiša polase ya The Oaks.
A be a na le dikhomo tše dintši. Ba Lekhota
la Trust, ba ilē ba hwetsana dikhomo tša gwe
di thale go na mo we polaseng. Di be di na
le badiši ba tšona. The lemetšego go gōra,
the mo thela nkgōpō. Ke gore ba be ba
lemetše go ja dinama tša diphōfōlō. Re ilē

928

K34/82

57

ra ba botšā gore ba $\ddot{t}$ ogelē modirō wa go rēya le go tsoma. Maphodisa ba $\ddot{t}$ hepela $\ddot{t}$ hageng le bona badiši ba bjale.

136 Thetholē. Ke yo mongwe wa badiši ba dikhomo tšā ~~m~~upalane. Monna yo, o ilē a reya digwaere. Ka tšatši le lengwe, ra ya ra di hwetša. Ra ba ra bōna le mamphašane wa gwe. Ke wa goya digwaereng le wa go boēla morago. Ra thōma go tsoga e $\ddot{t}$ hale bošego, re ya re lalla. Ka tšatši le lengwe ra mmōna a fiṭha. Mmele wa utama, mathō ōna a mo lebella. A fiṭha gwaereng, a e lebella. Ya bo bedi a mōna-mōna. Ka moragō a theya gwaere. O $\ddot{t}$ ha uninametšē fathe, ra thōma go ya. Mašumi, foriule ke maphodisa. O ilē a tabogēla gōdimu.

137 Dipolabolo tšā mothei le maphodisa. Khanthe ke wena morei wa digwaere tšē. A šē nna. Nna ke nyaka selaga yaka. Selaga o dirang ka yōna, Ke ya go rēya dipēba. Ke mo e $\ddot{t}$ hinyegilē, ke be ke lukiša bjale ya la $\ddot{t}$ hēga. Di akwala, bjale o dira bjang, o tšama o $\ddot{t}$ holla digwaere. Nke $\ddot{t}$ holla, ke a di reolla, ke tšha-bišā gore di $\ddot{t}$ ha tanya dikhomo. Ke gona gona

928

K34/82 58.

go reolla ka mokhwa o. Aowa e be ke liki-
ša go bōna gore ba reya ka mokhwa mang, Re-
na re laletšē bjale re tswere wēna. Ka goriale
mo we, ke gore re go tswere. O wa dumēla
goba aowa. Aowa.

138 Mokhopa wa khomo, o ka gare ga nokana.
Maphodisa^{a ilē} a re, o wa bōna, o modiši, o bile o
kari. Manna o ilē a fofēla gōdimu. Aowa go
lukilē a rie ka mo nokaneng. O ilē a dumēla
ge re fitha, va mo šupa mokhopa wa khomo. O
ilē a makala. O swanetšē go rwala mokhopa
o. O ilē a gana, a re a še nna ramokhopa
le tša ba bangwe. Di ya o kwala, phiyo tša tou
a di phuthugane. Digwaere ka moka di ilē tša
gokollwa, a rwešwa tšona.

139 Mmušo^{o ilē} wa mo iša kholegong dikhwedi tše tharo.
O ilē a išwa Molopeng. (Leysdop.) Molato
o ilē wa moja. Ke ge ba mo tiya khati ya di-
khwedi tše tharo. Molato wa fēla. Ke moka ra
napa ra bitša moetsana Ramokhopa. Polabolong
ya gwe, a be a bolabola ka gokhopa. Ke gore
nka the ke ka khopa, thelo e the tha ka. Ma-
fello.

928

K34/82 59.

140 Moedi... Tšhimanane. O na ke moedi, o wa go ba go dula mong wa leina le la ka gôdimu. Ke ya yo mongwe yo a go ba a šoma Mapalane. Bjale basa wa gwe, o ilê go tšoga, a šala a šoma ka fathe ga lekhota la Trust. O ilê a rova mo a go ba a dula, a ya a dula mo we moeding o we. Re ya ga Tšhimanane go khopêla bjale. Ke moka ya napa ya ba leina la moedi o we. Mafello.

141. Mathathana. N.K. Leina le, le bolabola kudu ke kôma ya banna, e we ba e bitsugo kokoi. Mathathana ke lentšu la phidišo. Kokoi a e nyake maroga, dikomano le go thiba meropa kantê le taêlô ya yôna. Ge the thengwe tha dilo tše tša ka gôdimu the ka dirêga, ke moka e ya ngala. E tšwa ku the dutung, e boêla ma dibeng a bo lesele le bokwena. Modiri wa phôšô o swanetše go lefa. Ge a lifilê, the ta goma tha boya.

142 Tšê di lwago di a thakanana, mmuša o thakane le mja thegolong. Ge the opella ka mokhwa o we, ke moka banna ba gobella. The thalošetša batho gore molato o fedile. Ge mothinyi a tha ka, a the thibêla, thaba tha

928

K34/82 60.

boëla madibeng, o swanetšē go ntšha khomo,
the khonē the tšwa bodibeng kudu ba re madibeng.

143 Ngwale nkorie mathathana. The kokoi the
ngadile, the ngadišitšē ke bale. Ngwale nka bu-
thii. Ka buntši ke bale. Bale ke ba bundi ba
bannyana. Ga ba ne the we ba ka lefago ka
thōna. Go rudiwa kōma. Ke gore ge go na le
motho yo a swanetšēgo go ba kwēla bothoko,
o ntšha thelo bjale ka leseka le khogo, ke
moka o wa ba rapella. Ge morudi a the go-
na, ba swanetšē go ya mathathana. Ba yo
fiṭha nokeng ke moka ba kokobala ka gare ga
meti bošego. Ka morago the ba botša gore ba
tšwe. Ke moka molato wa bona o fedilē.

144 Mathathana ke ka buntši. Ka buthii lethatha-
na. Mathathana keng. Ke phidišo ya the kokoi.
Ke phidišo ya ge ngwale a direleng. Molaō wa
bale mo ba e ya mosata, ba ya ba rwele lego-
ne. Ngwale yo mongwe le yo mongwe, o swa-
netšē go rwala legone. Legone le we le bitšwa
lethata. Ka buntši bja ōna mathata. Ke ōna
a we a yo fiwago kokoi. Bjale yōna kokoi e
a bitša marapō a dithata. Mathata a betiwa,
a ba bjale ka mefini ya matsēpe fêk ōna ke a

makopana. Ke mokhwa o we, e a bitsago marapō a dithota. Ngwale yo mongwe, g^ea tha ta na lo, ke molato. Ba swanetsē go išiwa mathathana. Pudi ya ja lotsa ke ma bolaiša tšothe.

145 Mathathana e retše ke batsumi. Ba ilē ba fi^htha mo we, nokeng e le bošego. Go be go na le letsufi kudu. Re swanetsē go robala ga na mo. Ke tšona. Re ta diyo robala tsufing. Re ka the ke va robala tsufing, re swanetsē go nyakēla mathathana ga na mo nokeng e. Mathata ke a magolo. A manyana ke ōna mathathana. Ba ilē ba dira bjale. Ba ilē ba goja mollo wa tuka. Theedi the gona, bjale ba bōna mathata. Bo ilē bja a^htha ba tha tswenyega ka baka la mathathana a noka e we. Ba ilē ba napa ba e rēla leina la mathathana. Mafello.

146 N.K. Madikwe. Ke leina la motho. A be a le motsumi. O ilē a aga mošāša wa gwe mo we nokeng. Le baka le lengwe le le lengwe, a be a e ya a dula go ōna. Ka tsatsi le lengwe, ngwana wa gwe a šala a hwa gae. ~~Papag~~ Papagwe

928

K34/82 62.

a yo. O ilê kae. O ilê go tsoma.
Naa re ta dira bjang.

147. Madudungwe ke yo mongwe wa batsu-
mi. Ke nnete, mothomong a ka re thuša.
Ba ilê ba roma ngwana go mmitša. O
ilê a mmitša. Aowa o ilê a napa a
boya nae. Ba ilê ba mmotša lehu, le gore
papagwe a ka hwetswa ga o fe mmoto.
Ga na bjale nkaya ka boya nae. Nke
o re thuše. Ke nnete o ilê a boya nae.
A be a agile mošaša o bjale ka gae. Noka
e ke ya madikwe. Ke moka ba napa ba
e vèla leina la motsumi yo we. E khaoga-
nya The Oaks le Elem. Mafello a ditaba tša
dinoka.

S. 8: Maina a meboto...

148. Maina a meboto, a retše ke vena, ma-
phodisa a ditšhare. A mangwe, re a hwetsane
a le gona. Maina a we re a hwetsanego ke
a :- a meboto: (1) Ramošaba, (2) Dinapong, (3) Kgopa...
(4) Thekhobêla le Pula-ukana. Mathathana le
yōna e na le meboto e mmedi. Ba e bitša
meboto ya mathathana. Le yōna re no hwe-
tšana e le maina. Le meboto ya madikwe

928

K34/82

63.

re no hwetsšana e le mebotō.

149 Mebotō e e ngwadilwego bo 1, 2, 3 le 4 ka mo moragō, ditaba tšea yōna di ngwadilwē. Bjale mo go 148, e ngwadilwē fēla ka baka la thogo e, s. 4: maina a mebotō. Le mebotō ya Pula-nkana, e hwetsšane maina ka baka la yēna monna yo we a go ba a fēla a re, pula-nkana ka ēla. Ke gore ke dinokana tšea di ēlago ka pula. Maina a mebotō ke bo pula-nkana. Ke gore ke mebotō e mmedi. Ka mo fathe go ta ngwadiwa e we e tha thalusiwago khue-tšanong ya maina a yōna.

150. M. M. Pakaneng. Mmoto wa ga Ramošaba o na le pakane, ya go ripaganya (The Oaks, Willows le Worcester.) Ge re toga ga e we, ro hwetsšana pakane gōdimu ga mebotō ya pula-nkana. Ka baka la yōna, ba go bitša pakaneng. Ge re toga pakaneng ya Ramošaba, re eya ga ya Pula-nkana, re leba Bokhalaka bja bothaba tšatši: mebotō ya pula-nkana ga na mo we pakaneng e phathagane. Dinokana di thōma ka fathe ga yōna. Mafello.

928

K34/82 64

151. M.M. Dipitsing. O ilé wa hwetsana leina le we ka baka la dipitsi. O na le dipitsi tse dintsi. O ilé wa rediwa ke maphodisa a dithare. O ilé wa hwetsana leina le we ka mokhowa o we. Mafello.

152 M.M. Tshimane. Go be go dula mong wa leina le we la mmoto. Ke moka ba napa ba bitša mmoto ka leina la Tshimane. Mafello.

153. M.M. Morakeng wa Mapalane. Ke moraka wa dikhomo. Khwiting ya le pelle, go gašitšwe dinamone. Ka go bona gore dikhomo di thinya dithare tša bona, ba ilé ba diru gore di foye le badisi ba yo dula gōdimu ga mmoto. Ba ilé ba dula gōdimu ga mmoto, o o lego gore ga mathathana le madikwê. Gōdimu ga mmoto, o bitšwa morakeng. Ge re foioaga le mmoto re libile leboya, re hwetsana metsoo. Go be go na le diphala tse dintsi. Re o bitša diphalleng. Ke mo we lehono go dutšigo Butšhokwê. Bona ba go bitša the-
Iso-ug. mafello.

928

K34/82 65.

154. m.m. wa lekhwara. Di²tebeng tša tholo.
 O ilê wa rediwa ke maphodisa. Re ilê
 ra tšwela ka mo we mmotony o we. Re ilê
 ra hwetsana the bešo the batsumi. Ge re
 dutši re the lebeletše the bešo, dimpia tša
 phušulu di²fêbê tša tholo. Ge re lebelia
 ra hwetsana gore ke tša tholo. Ge re la-
 tiša mo we ba tšilego, ra hwetsana maoto
 a bona, a tshetše ka mošola wa lepelle.
 Ba tshetše ka gōdimu ga the thake-thake
 the Jonothane. Ke moku ra gomela the-
 pbrô the bona. Legwara le we ra napa
 ra lebitša di²tebeng tša tholo. Mafello.

155 The thake-thake the Jonothane. Ka fa-
 the ga thōna go na le budiba bjo bogolo
 bja dikubu. Ge motho a fitša, a nyuka
 go di bōna, a be a išiwa go bjona. Jono-
 thane ke yo mongwe wa maphodisa. O go
 tšwa a le ya mmamailu. Polase ya (The
 Oaks) e ilê a budiwa ke maphodisa a phe-
 thago menwana mmedi. Re ilê ra fitša
 ra dula matsatsi a maane. Ka letšatsi la
 bothano, ra thepela le khwiti ya lepelle.
 Kê lebaka la mo letšatsi le remilê khala-
 ka. Ke gore ka merithi.

be ba

156. Basadi ba ba bedi ba thapa. Ge re fetu budiba bja dikubu, re ya bodikela tša-tš'i, ra hwetsana basadi ba ba bedi ba thapa. Yo mongwe mosadi o ilê a teba le phodisa le madie. Pôô mo e ilê ya dula ka kamping, ya bôna ya tshadi ke lona. Madie o ilê a bitša mosadi yo la, a go mo teba. O ilê a ya ba dula fathe, ba ilê ba remêla the remêla. Ke gore ba ilê ba soma mosomo wa banna le basadi. Maphodisa a ilê a feta. Jonothane a ka a nyuka go feta. O ilê a bitša yo la mongwe. Le yêna o ilê a remêlana nae gave ga the thake-thake. The ilê tha napa tha rediwa leina la Jonothane.

157. Kubuntšing. Kubu nka e thii. Kubuntšing ke dikubu. Inyô e re kubuntšing, e šupa gore dikubu. Gape le šupa mo we di dulago gona. Ge re togu te mo we kubuntšing, re theoga le noka ya lepelle, ro fitha mo we madikwe e thukanago le lepelle. Magareng ga tšona khaufsi le lekhwara, go na le pakane. Ke e e ripayanyago (The Oaks le Elem.) Lehono ke tipeng ya dikhomo. Ke mo we Batšho-

928

K34/82 67.

kwê ba tipago dikhomo tšea bona.

158 Kubuntšing. Ka fathenyana ga budiba bja dikubu, go na le letšibugo. Re tshela ka lona ge re ya ga matamatisi. Ke leina la lekhowa. Le ilê go fitša go fitša, la gaša matamatisi a mantšisi, ke moka ba napa ba mmitšea matamatisi. Re tšoga kubuntšing, re rotoga le khwiti ya le pelle. Ro hwetšana molala o mogolo. Ke mo we ba gašitšego dinamone. Ke go na dinamone. Gona le mmotonyana gare ga dinamone le dinariki, o bitšwa maruping ga Tšhimane. Ka fathenyana ga ôna ka theko ga leboya, gona le tšekhwapananyana. Ga na mo we go na le tšheboo. Ka fathaga marupi a tšhimane ke motšheneng. Ke ôna o we o pompago meti a go tšheleša dibjalo.

159 Kompong. Go na le pata ya goya motšheneng. Ke yôna e we e ripayanyago molala wa dinamone le mmoto wa kompong. Batho ba ba go ba ba šoma, ba be ba agile kompo kaeufsi le motšheneng ka theko ga Bokhalaka, mmoto wa napa wa rediwa leina la kompong ka baka la kompô. Kompô ke motšea wa banna ba ba šomago.

160. Moedi mothoka-ina. Gape re rotoga le khwiti ya lepelle, re ya bodikela tšutši bja Leboya. Ge re tshela mothoka-ina, re fita mmotong wa tipeng ya mapalane. Ke mo we dikhomo tša gwe tša go ba di tipa gona, ge re toga tipeng, re tshela mathathana. Ro fita kubung. Ke badiiba, bo na le kwenana le yōna kubu. Ke tšhwene ya lešele, e tšwilê mothapeng. Dikubu di bjale ka di-tšhwene. Ge e gudilê, di e ntšha mothapeng. Leina la yōna bare, ke polere. Ge letsufi le thōma go tswara, motho a fete ka baka la gore e a lwa. mafello a ditaba tša mebotō le melala gammōgō le madiba.

Temana ya 4: Meago ya Batšhokwê,...

161. Tha go hwetsana o emê lešako a le na bo togêlo. Ke theema tha bagolo-golo. Lerapame naganana ya tšhokwê, motho a be a e kagêla ka go rata. Lehono re bōna di makatšo. Lore e tšwa e go rwele le ba lapa la go gammōgō le dibjana. Ge o fita mo we ba go itago, ba go šupa nomoro. Ke moka ba go botša gore, uga mote wago. Matapa a, ke lona le -
11.

928

K34/82

69.

gora la mote wago. Ke go go nnyana. Lešaka
la dikhomoko ke t̄a le beya kae. Ba re, ka gare
ga legora. Ke mašako a. Mašako le šupa me-
tswenyego. Lešako ke go tswenyega. Ke mo-
ka ba go huraretše, a ba t̄ha na taba le
wena. O swanetše go diru ka mokhwa o la
ba go butšitšego.

162. Ke kompong. meago ya rena, re aga
bjale ka kompong. Le bo nyelo bja mathepa
a bo gona. mothare wa go tšhološa, o swane-
tše go o nwa bošego. mothegare a ka the-
nyela. Me t̄e e agilwê ka lethêthô ka gare
ke pata ke moka go thomêga le thêthô le
le ngwe la mote ka gare ke pata. Ke moka
go no diruwa bjale bjale. Ke thôna thekho-
wa the khwuletše le magae a rena.

163 Mote o wagiwa ka swele. Mong wa mote,
o swanetše go ya ngakeng, go laolêla the-
tšã. Le ge ditaola di ku ya tšã gana, a
go thuše thelo ka gobane o ku theke wa
the togêla. O swanetše go no aga gona
ka swele. Mong wa thetšã, o swanetše go
nyahêla dipheko tšã go lwantšã diru tše we
di tšhabugo ke dituola.

164. Thetsa ke modiro wa khale. Thetsa ke mo we motho a nyakago go aga moraka wa gwe. O swanetse go lebella mo we go mo khathišago. O lebella ditsa tše pedi, ke moka a huna bjang bja gona mahuto. Ge a tšoga, o ntšha mabu^wa tšona ke moka o a iša nyakeng. O laola mabu^wa ditsa @ le gona. O laolêla mabu a we. Ge dituola di ka dumêla mabu^wa thetša the the nwe, moagi wa moraka, o swanetse go aga mo we thetšeng the we dituola di dumelago. Ke ôna molaô wa gona wa thesotho.

165 Dikhogo ke diruiwa tša lefato-fato. Le ge o ka di fa tša goja, tša ja tša khora, o tša no bôna di tšwela pele le go fata. Ke diruiwa tša go khôna go theka kudu. Dire goja tša phumola melomo. Ka goriale mo we di ya ganetsa gore a tšaja thelo. Ke moka di tšwela pele le go tšama di thêla. Mo we mougong o we re nego naô, ge o tša ka wa thokômêla dikhogo tša go, le ka mo di ilego o ka theke wa di bôna. Ba we ba tša khonego go aga, ba boniwa ka gobane a go na butamô. Le bôna basadi ba di bodu ba

boniwa.

166 Malapane ke tšhwene ya lešele. Ke šetše ke ngodilē ho wa ga kubu, gore mo e gudilē e swanetše go tšwa mothapeng. Lešele ke tšhwene ya rotwē. Ke gore ke ya pholo. Ya tshadi ba re ke madibekwane. Malapane ke leina la motho. O ilē a ba lešele go tšoga maruping re tšwago. Molato ke baka la boloi. Boloi bo fetōša motho bošele ka baka la gore a go na motho yo a ka dumelago go bat batagana nae. Maruping re tšwago, a be a dula mmotong wa lekanane a le nnoši le ba motē wa gwe ~~fele~~ feela.

167 Malapane o tō-ba-tōba bjale ka khogo e naiwilē. (The oaks) batho ba ilē ba gana go batagana nae. Molato heng. Ba ilē ba re, o wa tšhekha. Ba ilē ba mmeya le batho ba ba tša tšebego mokhwa wa gwe. Ba mmotšā gore mokhwa o we wa go, o ē o lathe ka nokeng ya lepelle. Mo, a re nyake motho wa mokhwa. Ge re ka kwa ba lla ka wena, re tša tša ra go rwala, ra ya ra go lathe kholē. Go fithelela le lehono, e šu ba ilē ka yēna. mafello.

168. Meago ya pakaeno, e bjale ka ya bogolo-golo. Le bona bagolo-golo ba be ba dula ka go khobakana. Ba hwetsana mmoto ba pamela go ona. Ba pamela ka ntê le kha-peletso. mopamelo o wa leho no ke wa kha-peletso. Re hwetsana o le buina kudu. Bakhale ba be ba aga ka mokhwa o we, ka baka la go tshaba mapono. Re hwetsana theema the; mo we khwata ya pele e gatilego, le ya koto e ta gata gona. The supa ka meago ya bagolo-golo. Le rena leho no re boetshe meagong e la ya bona. Ba bantsi ba makala

169 Bana ba komana boloto bogosi ke go bopana. Thebata khomo. Go gashalla ka meboto ke go thoka popano. Ge le the na popano, manaba ba ta le fetsa. Thebata khomo banna. Ka pele banna ba phalla mokhoši. Mothabi wa mokhoši a be a tha kitimé ka meboto. A namela mmoto a thaba mokhoši ka moka baagi ba naga ba di kwilê. Ke ona molaš wa bagolo-golo o we. Le the ke la makala ka mokhwa o re dutsigo ka ona, le bagolo-golo ba be ba dula ka ona mokhwa o mafello.

S. 9: Thello tha Batšokwē.

170 Thello tha Batšokwē nka the thii fēla.
 Legae la motho ke tšhemo. Re ganne goya
 le bo radipolase bjale mmušo o re teile ka
 thupa ya mogolo. Khanthe bo radipolase a
 ra ba gana ka phōšō ka gobane ba nore,
 mo ba tšwago, ba re hwetsšana. A retšwe
 nabō mo ba tšwago. Dintwa di ba gona
 lefutheng. Ge o nyakisšiša gore e thomegi-
 le bjang. O ta hwetsšana gore ke ntwā
 ya mogolo. Le rena re mo thellong the
 thegolo baheng tha go thibēlwa go lema.

171 Lethabō a le gona mo (The Oaks.) La bo-
 phelo le gona. Le we le the nago gona ke
 la mpa. Pula yana dilo ka moka tša lefa-
 the di a thaba. Diphōlōfōlō di a khana.
 Namane le yōna ge o bōna e khana ekwa
 mafsi a mma yō. Ka mabupi le ditsiē, le
 tšona mo o bōna di fofa, di hošē. Ke mowe
 o kwago bare, tšie e fofa ka lethepa. Ba
 ngwe bare, mošwalaswathi. Ge e be ba re
 filē dirapana tše bjale ka tša mothaka
 dipeelo tša rena ebe di ta thaba.

928

K34/82

75
74,

172 Khano ya go rēla leina la naga. Dikhoši tšā matsūtsi a no ke di hwirihwiri. Makho-wa ba ilē ba lwa le rena bakeng tša gore ve latelē bo radipolase. Ga gwa ka gwa ba le khoši e e re thūšago. Lehono ba mmušō, ba ba bu bōna gore batho ba bolabola nnete. Ke ge ba re rwala, ba re tšā mo thipa-mgolo. (The Oaks.) Ka morago re bōna morena Mametsā a fitša. Ba mmušō ba re, rēlang naga e leina. Goriale ke morena.

173 Khoši e ilē ya tšhanola dirēthē. Ba ilē ba mo fetola ka gore, wena ke wena mang. Polabolo e we e ya kae bana baka. Re bana ba go ka mokhwa mang. Go tšoga bogolo-golo bjo ka moka ke tšeba le le bana baka. Ge o ilē wa tswara ngwana wa tšhwene, tša ila. Papago yōna e dira bjang. Zape naga e la, la go ba le ga yōna, ke ya bona ba e rekilē. Ka baka le we, a ke ne lentšū go yōna. Mo go e, ke na le lentšū ka gobane ba mmušō ba nkhaletšē yōna. Dipolobotō tšē we ka moka re a di kwa. Rena re re papago ngwana o dira bjang,

ge ngwana a lla. O swanetsê go lamolêla ngwana.

174. Go ilê gwa nyaka go ba ntwa. Ka moragô ga polabolo ya go lamolêla ngwana, ba thôma go mo fetola bjale ka morogo. O ilê wa šitiša kenng go nyaretša nkô, ka gobane o wa tēba gore ke rena bana ba go. A ka ta katholong, ke t̄ilê fêla bakeng tha leina la naga. Ke wena mang. Ge o tha kwisiši, o swanetsê go t̄oga ga na bjale. Rena a re go tēbe. Khošī ya rena ke lekhowa. Thôma ga na bjale. Thetšhaba the kwatilê, the nyaka go mo tswa-
-ra ka diata. Sepeke o ilê a ba thibêla. O ilê a t̄oga ka le-manya-khwele.

175 O ilê a goma a boya le morena Komosasa wa Phusela. (Tzaneen.) Ba tha builê gape ku leina la naga. Ba ilê ba fetola morena ka gore, rena re ka theke ra khôna go rêla naga leina, ka gobane naga a šē ya rena. Ke ya lena, ka gobane le dula mo go yôna. Di ya kwala morena. Go rêla naga leina ke go khathega. Re hunwê matsogô, ka baka le we a šē naga ya rena. Le šale le khopola bakeng tha leina la naga. Ke moka

928

K34/82

76

a tswalla lekhota.

176 Morena Mamets̃a a êma thopa le Komosasa.
 Ka morago-nyane, Komosasa a goma a boya.
 Dulang fathe re o kwuneng. Ba ilê ba go-
 ma ba dula. Go na le taba e ngwe, ke nya-
 kilo e le bala. Dipolase tšê: The Oaks, Elemg
Final le Bazin di ka fathe ga morena Mame-
 ts̃a. Ke yôna khoši' ya lena bjale ka ge le
 khule e le mong wa lena. Ke moka a fets̃a
 dipolabolo tša gwe. Ba ilê ba gana go bušiwê
 ke yêna. Ge le gana, e ka ba khoši' ya lena
 ke mang. Ba ilê ba re, ke wena morena. Le a
 o kwala. Bjale nna ke le šupa theatre tša ka.
 Ge le nyats̃a yêna le nna le a unyats̃a.

177 Dikurabi di ilê tša khopêla thebaka tša
 go araba. Morena o ilê a re, lebaka la ka ke
 le lenyana. Le lena le arabê ka bokopana.
 Rena re re, morena wa rena ke wena ka baka
 la gore, re bilê ra ya kholegong, yêna le ka le-
 thô re tša mmone. Ka baka le we, e ka ba pa-
 pa rena bjang. Bana ba thagela ke tau, ba
 ta ba go bots̃a ke moka wena wa the êpêla.
 Tau ke tau, le nna e benka tša ka le thu-
 s̃a. Bjale e ke taba e ngwe. Ka gobane

928

K34/82

77

ge mong wa n̄to, mo a go botš̄a gore, t̄oga
 mong n̄tong yaka. Ga gona motho yo a ka t̄a-
 go a go thuš̄a. Ke mong wa n̄to, wa go ra-
 ka. Le yēna a be a ka t̄he ke a khōna
 go t̄ilo le thuš̄a.

178 Re a di kwa f̄ela ke khatello. A Re go
 nyats̄e morena, mo re bōna mamets̄a, math̄o
 a rena a t̄swa madi baka t̄ha megokh̄o. Taba
 ke e newe, ke š̄ets̄ego ke le butsit̄e. Mo le
 ka e nyats̄a, yo mongwe le yo mongwe a be
 a bōna gore a ka t̄swa ka lefe le t̄šibugo.
 Ke moka lekhot̄a le fedil̄e. O il̄e a t̄swa-
 lla lekhot̄a ke moka a namēla koloi ya gwe
 a t̄oga.

179 T̄ha go hwets̄ana o ēm̄e leš̄ako a le na
 botoḡel̄o. Mogoga mogolo a o na nama, nama
 e na le mogogana. Matswitswanyane wa o
 kwa a re, tswikitsow̄e, o tsepil̄e boholo. Bja-
 le rena, re t̄a no nyanga, re t̄he na mowe
 re tsepilego, go t̄a re thuš̄ang. Diph̄iyō t̄s̄e
 t̄ou a di phat̄agane Bakone. A re no š̄ala re
 lla ka maš̄emo. Thello t̄ha bona, go š̄ets̄e
 t̄ha maš̄emo.

928

K34/82 78.

180. Dikhopolo tš'a bona. Batšhokwê a ba na pelaelo bakeng tša go ba khudusa ga bona. Dipeelo tš'a bona di thabile. Ka gobane le khanong ya bona goya le bo radipolase, ba be bare, mmušo o ka no bōna naga wa ba beya gona. Lege mmušo o ba teile ka thupa ya mogolo, pelaelo a e gona. Pelaelo e no ba yōna ya go thifiwê mašemo. Mafello a ditaba tš'a Batšhokwê.

181. Thulošo ya mantšu a :- Dipôlôbôtô, le lemanya-khwele. Ge re boela go bala ditaba tš'a Morena Mametšê le Batšhokwê, re hwetšana mantšu a a ka gōdimu. Dipôlôbôtô le nywadilwê mo go 173.

182. Dipôlôbôtô. Ke go tswara midi e khaoga. Ke gare motho yo, ba mmōna phōšo. Bjale yēna o leka go bolabola ka dipolabolo tš'e dintši. Ku goriale mo we, o nyaka go phonyokha mo molatong. Dipolabolo tš'e we a di bolabolago ka moka ke dipôlôbôtô, Di ka theke tš'a mo thuša tšelo. Ba mmōne molato. O tša no ba a ya thopeng, a dutši a bolabola dipôlôbôtô. Le go lefa, o tša no lefa a gare a tswara o la

928

K34/82

79.

modi, wa thauoga. A re, o tswara o la, le o na
wa thauoga. Mafello a dipolôbôto.

183. Lemanya-khwele. Ke go fapantšha mara-
gô. Mpija ya tshela moetsana e pata mothela.
Ge e ka totomatšha mothela le go tšhirimulla
moetse, e ta toga ka le-manyakhwele. Dipja
tša mmoto o we, di ta e loma. Lemanya-khwele
ke go toga ka go tšhaba. ~~Mafello a lemanyak-
khwele.~~

184. Lethetho la ditema le ^{te} dipmana gammogô le
dithophana.

1. Tema ya 1: Strasburg. 1.

1. Temana ya 1: Bakone ba ga Lewele. 1.
1.

6. S. 1: Boroko bja fitha. 3.
2.

12. Temana ya 2: Temô. 6.
3.

P. T. O. 19.

928

928

K34/82

80.

19. s. 2: Lekhota la batho ba baso. 9.
4.
32. s. 3: Maina a dinoka le dinokana. 16.
5.
58. s. 4: Maina a meboto. 25.
6.
76. s. 5: Maina a ditheba. 32.
7.
89. s. 6: Maina a difatele dikuntse. 37.
8.
110. Temana ya 3: Batšhokwê ba (The Oaks.) 46.
9.
147. s. 8: Maina a meboto. 62.
10.
160. Temana ya 4: meago ya Batšhokwê. 68.
11.
170. s. 9: Thello tha Batšhokwê. 73.
12.

P. s. o. .

185. Dijô tša mumodipa. Ge re boela moragô
mo go 78. Re hwetsana taba ya leina
le la ka gôdimu. O ilê a fetsa matsatši

928

K34/82

81. *

a le thabeng. A be a phela ka dipanana le makhwatšo. Makhwatšo ke mabêlê a we mmuni a ilego mo a buna, a the ke a bôna. Dipanana e be di apeiwa ka thebešo, ke moka di butšwê e be gona a di jago. Go apeiwa ka thebešo kudu go šomišwa lentšu le, go thuhunya moloreng. Ke ôna mojo o we a go ba a phela ka ôna. Mafello.

186 Lebati. Ke ngodilê ka mo moragô mo go 88. Bjale ke ngwala mo ka baka la go ya gaka go e bôna ka mathô, ke ilê ka thwa ke thepela le polaseng ya strasbourg ka di (29 to 30-3-1959.) Ka hwetsšana gore motšhetšhe o gona. Le yôna thuba ka noši e na le lebati. Popong ya yôna, e ilê ya khomoga bogare. Ka matheko ke go goso. mo we ya go khomoga ke go gosetha bja go phathagana le buhubedu. Ba e bitša lebati ka baka la lebati le we. Ke ilê ka ya ka bakeng la go kwa balaudiši ba fapana. mongwe o re motšhetšhe. mongwe o re e na le lebati. Kudu wa nnete ke wa lebati. Mafello.

end 5. 928